

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Právnická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Olomouc 2010

Zdeněk Šarman

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PRÁVNICKÁ FAKULTA
KATEDRA OBCHODNÍHO PRÁVA

**VYUŽITÍ ELEKTRONICKÉ KOMUNIKACE V ČINNOSTI
OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AUTOR: ZDENĚK ŠARMAN, DIS.

VEDOUCÍ PRÁCE: MGR. MICHAL ČERNÝ, PH.D.

2010

PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
FACULTY OF LAW
DEPARTMENT OF FISCAL LAW AND INTERNATIONAL LAW

**UTILIZATION OF ELECTRONIC COMMUNICATION IN
ACTIVITIES OF AUTHORITIES OF COMMERCIAL
COMPANIES**

DIPLOMA THESIS

AUTHOR: ZDENĚK ŠARMAN, DIS.
SUPERVISOR: MGR. MICHAL ČERNÝ, PH.D.

2010

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne

.....

(podpis)

Rád bych poděkoval svému vedoucímu práce, Mgr. Michalovi Černému, Ph.D., za podnětné rady a připomínky k mé diplomové práci.

Obsah

1	Úvod	15
2	Historie a předpoklady elektronické komunikace	17
2.1	Historie elektronické komunikace	17
2.2	Historie vývoje moderní elektroniky	17
2.3	Historie internetu	18
2.4	Předpoklady pro elektronickou komunikaci.....	20
3	Legislativní vymezení.....	21
3.1	Legislatura České republiky	21
3.1.1	Občanský zákoník.....	22
3.1.2	Obchodní zákoník	22
3.1.3	Zákon o některých službách informační společnosti.....	22
3.1.3.1	Elektronické prostředky	23
3.1.3.2	Elektronická pošta	23
3.1.4	Zákon o elektronických komunikacích.....	23
3.1.4.1	Síť elektronických komunikací	24
3.1.4.2	Elektronické komunikační zařízení.....	24
3.1.4.3	Veřejná komunikační síť.....	24
3.1.4.4	Služba elektronických komunikací	25
3.1.5	Zákon o elektronickém podpisu	25
3.1.6	Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů	26
3.2	Legislatura Evropské unie.....	26
3.2.1	Směrnice č. 2002/21/EC EP a Rady o společném regulačním rámci pro sítě a služby elektronických komunikací.....	28
3.2.2	Směrnice č. 2002/19/EC EP a Rady o přístupu k sítím elektronických komunikací a přidruženým zařízením a o jejich propojení	29

3.2.3	Směrnice č. 2002/20/EC EP a Rady o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací.....	30
3.2.4	Směrnice č. 2002/22/EC EP a Rady o universální službě a uživatelských právech týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací.....	30
3.2.5	Směrnice 2002/58/EC EP a Rady týkající se zpracovávání osobních údajů a ochrany soukromí v oblasti elektronických komunikací	30
3.2.6	Směrnice Komise č. 2002/77/ES o hospodářské soutěži na trzích s elektronickými komunikačními sítěmi a službami	31
4	Elektronická komunikace	32
4.1	Pojem	32
4.2	Modely elektronické komunikace dle zaměření	34
4.2.1	Interní komunikace	34
4.2.2	Externí komunikace	35
4.3	Modely elektronické komunikace dle subjektů	35
4.3.1	B2C	36
4.3.2	B2B	36
4.3.3	B2A	37
4.3.4	A2A, C2A, C2C	37
5	Právní úkon a jeho elektronická podoba.....	39
5.1	Právní skutečnosti jako předpoklad právního vztahu	39
5.2	Právní úkon a jeho pojmové znaky	39
5.3	Náležitosti platného právního úkonu	40
5.3.1	Náležitosti osoby	41
5.3.2	Náležitosti vůle.....	42
5.3.3	Náležitosti projevu vůle	43
5.3.4	Náležitosti předmětu právního úkonu.....	43
6	Obchodní právo a elektronická komunikace.....	45
6.1	Současná právní úprava.....	45

6.1.1	Veřejná obchodní společnost	47
6.1.2	Komanditní společnost	47
6.1.3	Společnost s ručením omezeným	47
6.1.4	Akciová společnost	48
6.1.5	Družstvo	48
6.1.6	Evropské hospodářské zájmové sdružení	48
6.1.7	Evropská společnost	48
6.1.8	Evropská družstevní společnost	49
6.2	Připravované znění zákona o obchodních korporacích	49
6.3	Směrnice 2007/36/ES	50
7	Elektronický podpis	52
7.1	Definice elektronického podpisu	52
7.1.1	Běžný elektronický podpis	52
7.1.2	Zaručený elektronický podpis	53
7.1.3	Elektronická značka	54
7.2	Použití elektronického podpisu	55
7.2.1	Běžný elektronický podpis	55
7.2.2	Zaručený elektronický podpis, resp. elektronická značka	55
8	Datové schránky	58
8.1	Pojem datová schránka a její funkce	58
8.2	Druhy datových schránek	60
8.3	Datová schránky v rámci obchodní společnosti	61
8.4	Doručování do datové schránky	62
8.5	Přístup k datové schránce v rámci obchodní společnosti	63
8.5.1	Administrátor	63
8.5.2	Osoba pověřená	64
8.6	Datová schránka a elektronický podpis	64

9	Elektronická komunikace a SPAM	66
10	Závěr.....	67

Použité zkratky

- OZ - Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- ObZ - Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- ZoOK- Vládní novela zákona o obchodních korporacích ze dne 27. 4. 2009 - Sněmovní tisk 836/0
- ZoNSIS - Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů
- ZoEK - Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
- ZoEP - Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů
- ZoEU - Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů
- SŘ - Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- OSŘ - Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

- FO - Fyzická osoba
- PO - Právnícká osoba
- OVM - Orgány veřejné moci
- s.r.o. - Společnost s ručením omezeným
- a.s. - Akciová společnost
- v.o.s. - Veřejná obchodní společnost
- k.s. - Komanditní společnost
- e.h.z.s. - Evropské hospodářské zájmové sdružení
- e.s. - Evropská společnost

- B2C - Business to Customer
- B2B - Business to Business
- B2A - Business to Administrative
- A2A - Administrative to Administrative
- C2A - Customer to Administrative
- C2C - Customer to Customer

1 Úvod

Jedním ze základních posláních komunikace jako takové je předávání informací mezi subjekty. Díky existenci mnoha různých subjektů, které mají potřebu předávat si navzájem informace, a tedy komunikovat, bylo nevyhnutelnou samozřejmostí, že se vyvinulo více druhů a forem komunikace a nové formy se stále vyvíjí.

Každý subjekt si tak může zvolit prostředek a formu, která je mu nejbližší a je pro něj nejpříjemnější z hlediska výsledku, kterého se snaží dosáhnout. Neméně důležitá je také rychlost a spolehlivost jednotlivých prostředků, které si subjekty podle svých potřeb volí.

Mezi standardy dnešní doby lze oprávněně zařadit i stále se rozvíjející formu komunikace, která je předmětem této diplomové práce. Jedná se o elektronickou komunikaci, tedy formu komunikace na dálku.

S příchody nových forem komunikace, za kterou lze elektronickou komunikaci stále ještě považovat, se samozřejmě objevují kromě předností i určité problémy, které je třeba co nejrychleji vyřešit a formu komunikace tak určitým způsobem standardizovat a dát ji všeobecnou podobu.

Jedná se zejména o určitý způsob jejího obecného povolení v určitých situacích, její regulaci a v neposlední řadě o stanovení pravidel, za kterých je možné předávané sdělení považovat za závazné. Na tyto úkoly, které je třeba vyřešit, se samozřejmě váže celá řada dalších problémů, např. jedinečnost subjektů, nezměnitelnost obsahu, potvrzení, časový rámec apod.

Na většinu nastíněných otázek lze, s většími či menšími obtížemi, nalézt uspokojivou odpověď a to zejména v platných právních normách, monografických dílech apod. V každém případě je ale na práci legislativy, aby pro používání elektronické komunikace stanovila pevné právní rámce, které jako jediné mohou subjektů poskytnout dostatečné záruky.

Cílem této diplomové práce se zaměřením na elektronickou komunikaci při činnosti obchodních společností je zejména analýza současného stavu v České republice, analýza připravovaných právních norem z oblasti obchodních společností s prvkem elektronické komunikace, analýza současného legislativního stavu Evropské unie a navržení možností, jak elektronickou komunikaci zkvalitnit pomocí nových metod její regulace a standardizace.

V textu je taktéž pracováno se sněmovním tiskem 836/0, vládním návrhem zákona o obchodních korporacích, ze dne 27. 4. 2009.¹

¹ Parlament České republiky - Poslanecká sněmovna. : *Sněmovní tisk 836/0, část č. 1/2 VI.n.z. o obchodních korporacích - EU : K § 175 až 202* [online] [cit. 2009-08-07] Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=836&CT1=0>

2 Historie a předpoklady elektronické komunikace

2.1 Historie elektronické komunikace

Se stále se rozšiřující populací a většími vzdálenostmi vznikla také potřeba rychlé komunikace, kterou již nebylo možno realizovat prostřednictvím pomalých poštovních a kurýrních spojení. Lidé proto hledali nové možnosti, jak překonávat bariéry vzdálenosti a nedostupnosti.

Jedním z prvních vynálezů na poli elektronické komunikace (nepočítáme-li komunikaci na bázi optických signálů, k jejichž vysílání sice bylo možno použít elektroniku, ale samotný přenos a příjem již byl realizován bez její asistence) je elektromagnetický telegraf britského vynálezce Samuela F.B. Morseho.² Je pravdou, že Morse nebyl jediným, kdo na vynálezu telegrafu pracoval, ale jako jediný jej dovedl do stádia praktického využití.

Od telegrafu stačil už jen krůček k dalšímu vynálezu Alexandra G. Bella, který se jmenoval telefon. Ten již umožňoval plnohodnotnou a hlavně jednoduchou komunikaci na větší vzdálenosti a v modernějším pojetí je používán dodnes³.

Dalším milníkem na poli elektronické komunikace byly objevy rádia a televize, které vlastně utvářeli standardy bezdrátové komunikace. Jak telefon, tak telegraf pracovali pouze za přítomnosti fyzického spojení mezi odesílatelem zprávy a příjemcem⁴.

2.2 Historie vývoje moderní elektroniky

Za jeden z nejdůležitějších objevů na poli moderní elektroniky lze ale považovat až integrovaný obvod, jehož vývoj trval necelých 70 let a předcházelo mu několik mezistupňů ve formě objevu diody, triody a polovodičového

² Peterka, J. : *Z historie sdělovací techniky* [online] [cit. 2009-09-01] Dostupný z WWW:
<<http://www.earchiv.cz/a94/a404c501.php3>>

³ tamtéž

⁴ tamtéž

tranzistoru, na který logicky navázala teorie polovodičů, která je rozvíjena dodnes. Integrovaný obvod, tedy více tranzistorů na jednom polovodičovém čipu, vynalezl J.S. Kilby pracující ve společnosti Texas Instruments⁵.

Do konečné fáze uvedl integrovaný obvod až Marcian Edward "Ted" Hoff, ze společnosti Intel, a to tzv. univerzalizací, která ve své podstatě znamenala možnost programování procesoru k více činnostem podle potřeby. Integrovaný obvod s označením Intel 4004⁶ dostal jméno mikroprocesor a bylo jej možno, jak již bylo zmíněno, programovat, tedy přizpůsobovat konkrétním požadavkům prostřednictvím programu⁷.

2.3 Historie internetu

Od nastíněného vývoje elektronické komunikace a moderní elektroniky zbýval již pouze krůček k vývoji *sítě elektronických komunikací*, pro kterou se mezi jejími uživateli zavedl běžný pojem *internet*.

Základem sítě internet se stal původně armádní projekt s názvem ARPANET, který se poprvé objevil v 60. letech 19. století⁸. Zjednodušeně řečeno se jednalo o armádní síť, kterou vyvinula agentura ARPA (Advanced Research Project Agency – agentura pokročilých výzkumných projektů)⁹ na zakázku americké vlády. Původně byly v síti ARPANET zapojeny čtyři počítače, dva na univerzitách v Kalifornii, jeden na univerzitě v Utahu a jeden ve Stanfordském výzkumném institutu. Po dvou letech se ARPANET rozrostl na 15 počítačů, o další rok později

⁵ Peterka, J. : *Z historie sdělovací techniky* [online] [cit. 2009-09-01] Dostupný z WWW: <<http://www.earchiv.cz/a94/a404c501.php3>>

⁶ BELLIS, M. : *Inventors of the Modern Computer* [online] [cit. 2009-10-19] Dostupný z WWW: <<http://inventors.about.com/od/mstartinventions/a/microprocessor.htm>>

⁷ Peterka, J. : *Z historie sdělovací techniky* [online] [cit. 2009-09-01] Dostupný z WWW: <<http://www.earchiv.cz/a94/a404c501.php3>>

⁸ Peterka, J. : *Na počátku byl ARPANET...* [online] [cit. 2009-08-13] Dostupný z WWW: <<http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>>

⁹ tamtéž

na 40 a v roce 1981 již bylo propojeno přes 200 počítačů z okruhu obrany, školství a výzkumu¹⁰.

Prioritním požadavkem na síť ARPANET byla nezávislost jednotlivých komponent na sobě. V praxi bylo snahou, aby při výpadku jednoho počítače byly ostatní schopny i nadále mezi sebou komunikovat. K tomu výrazně přispěla standardizace přenosového protokolu TCP/IP v roce 1982, na kterém se začalo pracovat v roce 1973 a poprvé byl prakticky otestován v roce 1977 a na žádost Ministerstva obrany USA nasazen v roce 1983¹¹.

Díky němu již není třeba brát v potaz operační systém jednotlivých počítačů v síti, jelikož posílané informace jsou rozdělovány do jednotlivých malých částí, tedy paketů, které jsou potom samostatně odesílány do cílového počítače, kde dojde k jejich opětovnému spojení. Pakety přitom mohou putovat sítí na sobě nezávisle a nemusí putovat ani po stejné přenosové cestě. Pokud jeden počítač v síti přestane fungovat, pakety jsou přesměrovány přes jiné počítače v síti¹².

Za finální vznik internetu lze považovat až připojení dalších počítačových sítí dosud od ARPANETu fyzicky oddělených, z nichž nejdůležitější byla síť NSFNET provozovaná institucí NSF (National Science Foundation), která má v USA na starosti podporu vědy a výzkumu¹³.

Původně armádní síť se tak stala mezirezortní sítí, která nebyla již využívána pouze k armádním účelům. Aby vláda USA zamezila možným útokům na své armádní počítače, vydělila všechny, které měly co dočinění s vojenstvím pod vlastní síť MILNET, která byla ale stále schopna komunikovat prostřednictvím

¹⁰ BÖHM, A. : *Elektronická komunikace v ČR* [online] [cit. 2009-10-18] Dostupný z WWW: <<http://www.volny.cz/alesbohm/absolven.html>>

¹¹ Peterka, J. : *Rodina protokolů TCP/IP, verze 2.3* [online] [cit. 2009-09-12] Dostupný z WWW: <<http://www.earchiv.cz/download.php?id=%5Btcpip2301v%5D>>

¹² HAUBEN, R. : *From the ARPANET to the Internet* [online] [cit. 2009-12-8] Dostupný z WWW: <http://www.columbia.edu/~rh120/other/tcpdigest_paper.txt>

¹³ *National Science Foundation Network* [online] [cit. 2009-11-11] Dostupný z WWW: <<http://en.wikipedia.org/wiki/NSFNet>>

původní síť ARPANET a byla na ní také napojena. Tímto krokem již ale původní ARPANET získala čistě civilní charakter¹⁴.

NSFNET postupně díky svým schopnostem financovat projekty přebírala roli ARPANETu, tedy páteřní síť, nicméně její provozovatel se stále bránil komerčnímu využití. To začalo až ve fázi postupného odstavování sítě NSFNET a jejím nahrazováním systémem navzájem propojených komerčních sítí, které tvoří internet, jak jej známe z dnešních dob¹⁵.

2.4 Předpoklady pro elektronickou komunikaci

Jak vyplývá z předchozích kapitol, předpoklady pro masové nasazení elektronické komunikace v běžném životě byly díky vývoji komunikace samotné, jejich prostředků, jednotlivých forem a přístupnosti běžnému uživateli splněny. Technické zázemí již v dnešní době není překážkou, zejména díky prakticky veřejně přístupným komunikačním službám ať již v podobě internetu, telefonních linek, poštovních služeb apod.

S rozvojem prostředků pro komunikace se ale logicky naskytl další problém a tím je právě její standardizace, která je zvláště na poli elektronické komunikace, která probíhá na dálku a tedy není možno jednoduše ověřit totožnost jejích subjektů a nelze jednoduše zaručit nezměnitelnost jejího obsahu, naprosto zásadní.

Zde již přichází prostor zejména pro legislativu a v minimálně stejné míře také pro praxi. Obě tyto složky musí navzájem najít kompromis, který jako jediný přináší rozšíření „kontroverzních“ technologií a jejich masové rozšíření.

¹⁴ BARTOŠEK, M. : *Krátce z historie Internetu*, in Zpravodaj ÚVT MU, ÚVT MU, 1995, č. 3, s. 10 - 13, ISSN 1212-0901 [online] [cit. 2009-09-09]

¹⁵ Peterka, J. : *Na počátku byl ARPANET...* [online] [cit. 2009-08-13] Dostupný z WWW: <<http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>>

3 Legislativní vymezení

V předchozí kapitole byly popsány historické a technické předpoklady pro masové nasazení elektronické komunikace v běžném životě jak občanů jako fyzických osob, tak společností jako právnických osob. Pro úspěšné využívání elektronické komunikace je ale neméně důležitý také právní rámec, díky kterému je možné fenomén elektronické komunikace vůbec definovat, regulovat a také jehož prostřednictvím lze stanovit jednotlivé standardy a tím zejména zajistit vymahatelnost práv z elektronické komunikace vzešlých a posílit právní jistotu, kterou subjekty elektronické komunikace očekávají.

3.1 Legislativa České republiky

Především je nutno zmínit, že legislativa v oblasti elektronické komunikace není v České republice nijak kodifikována a je fragmentárně upravena v jednotlivých normách českého právního řádu. Mezi základní prameny legislativy České republiky, které jsou pro využití elektronické komunikace stěžejní, je třeba zařadit zejména následující:

- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

3.1.1 Občanský zákoník

Jedním ze stěžejních pramenů českého právního řádu, který se týká především každodenního života ale v neposlední řadě i elektronické komunikace, je bezpochyby OZ. Jeho významná pozice spočívá zejména v definici obecných pojmů. Jedná se zejména o právní úkony, které jsou pro elektronickou komunikaci zcela nezbytné.

Protože samotné téma právního úkonu, jeho pojmových znaků a odlišností "běžných" úkonů od úkonů v elektronické podobě apod. je pro tuto práci stěžejní, pojednává o něm samostatná kapitola číslo 5.

3.1.2 Obchodní zákoník

Druhým ze stěžejních pramenů českého právního řádu je ObZ, který je v poměru lex specialis vůči OZ. Samotný ObZ je stěžejní zejména pro jednání obchodních společností, protože podpůrně, vzhledem k OZ, definuje další skutečnosti, na které je třeba brát zřetel např. při posuzování právních úkonů, jednání subjektů a také ve vztahu k obchodním společnostem vylučuje použití některých ustanovení OZ.

Protože ObZ je pro tuto práci jedním ze stěžejních pramenů, bude mu a jeho jednotlivým institutům věnována rovněž samostatná kapitola číslo 6.

3.1.3 Zákon o některých službách informační společnosti

I když ZoNSIS obecně upravuje spíše specifické oblasti jako odpovědnost poskytovatele služeb (providerů) za obsah informací poskytovaných na internetu, nevyžádanou elektronickou inzerci, spam apod.¹⁶, zabývá se v § 2 také definicemi pojmů, které jsou pro elektronickou komunikaci stěžejní. Jedná se o pojmy elektronické prostředky a elektronická pošta.

¹⁶ Ministerstvo informatiky České republiky : *Archiv stránek bývalého Ministerstva informatiky : Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti* [online] [cit. 2009-10-08] Dostupný z WWW: <http://web.mvcr.cz/archiv2008/micr/scripts/detail.php_id_1598.html>

3.1.3.1 Elektronické prostředky

Elektronické prostředky jsou demonstrativně uváděny sítí elektronických komunikací, elektronická komunikační zařízení, koncová telekomunikační zařízení a elektronická pošta.

3.1.3.2 Elektronická pošta

Za elektronickou poštu ZoNSIS potom považuje textová, hlasová, zvuková nebo obrazovou zprávu poslanou prostřednictvím veřejné sítě elektronických komunikací, která může být uložena v síti nebo v koncovém zařízení uživatele, dokud ji uživatel nevyzvedne.

Výše uvedené dále specifikuje důvodová zpráva k ZoNSIS, podle které lze za elektronické prostředky považovat jak hardware, tak i softwarové aplikace. Protože se jedná o demonstrativní výčet, lze za elektronické prostředky kromě prostředků přímo vyjmenovaných považovat také messengery typu ICQ a jiné prostředky umožňující tento druh komunikace¹⁷.

3.1.4 Zákon o elektronických komunikacích

ZoEK nahradil k 1. 5. 2005 zákon č. 151/2005 Sb., o telekomunikacích a do českého právního řádu zapracoval nový evropský regulační rámec elektronických komunikací, o kterém je blíže pojednání v kapitole číslo 3.2¹⁸.

Jak je patrné již z názvů obou zákonů, ZoEK se nevztahuje pouze na telekomunikace, ale nově zahrnuje i na elektronické komunikace a lépe tak odráží současný stav technologického rozvoje celého odvětví¹⁹.

ZoEK je koncipován tak, že neupravuje samotný obsah služeb poskytovaných prostřednictvím sítí elektronických komunikací, ale upravuje pouze podmínky

¹⁷ Parlament České republiky - Poslanecká sněmovna : *Sněmovní tisk 579/0, část č. 1/3 VI.n.z. o některých službách informační společnosti - EU : K § 2* [online] [cit. 2009-10-08] Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=579&CT1=0>>

¹⁸ HÖLZL, O., et al. : *Základní principy ekonomiky a managementu elektronických komunikací*, 1. vyd., Pardubice : Univerzita Pardubice, 2008, ISBN 978-80-7359-143-6

¹⁹ tamtéž

podnikání a výkon státní správy, včetně regulace trhu v oblasti elektronických komunikací²⁰.

Zákona je z hlediska této práce ale důležitý zejména pro definici některých základních pojmů, jako například síť elektronických komunikací apod., elektronické komunikační zařízení apod.

3.1.4.1 Síť elektronických komunikací

ZoEK definuje síť elektronických komunikací v § 2 písm. h) *jako přenosové systémy, popřípadě spojovací nebo jiné směrovací zařízení a jiné prostředky, které umožňují přenos signálů po vedení, rádii, optickými nebo jinými elektromagnetickými prostředky, včetně družicových sítí, pevných sítí s komutací okruhů nebo paketů a mobilních zemských sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu, v jakém jsou používány pro přenos signálů, sítí pro rozhlasové a televizní vysílání a sítí kabelové televize, bez ohledu na druh přenášené informace.*

Jednotlivé sítě tedy, jak je patrné z výše uvedeného, jsou si navzájem rovnocenné.

3.1.4.2 Elektronické komunikační zařízení

§ 2 písm. i) *definuje elektronické komunikační zařízení jako technické zařízení pro vysílání, přenos, směrování, spojování nebo příjem signálů prostřednictvím elektromagnetických vln.*

3.1.4.3 Veřejná komunikační síť

V § 2 písm. j) definuje ZoEK veřejnou komunikační síť jako síť elektronických komunikací, která slouží zcela nebo převážně k poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací.

²⁰ VANÍČEK, Z. *Zákon o elektronických komunikacích : Komentář*, Praha : Linde Praha a.s., 2008, ISBN 978-80-7201-739-3

3.1.4.4 Služba elektronických komunikací

Službou elektronických komunikací rozumí § 2 písm. n) službu obvykle poskytovanou za úplatu, která spočívá zcela nebo převážně v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací, včetně telekomunikačních služeb a přenosových služeb v sítích používaných pro rozhlasové a televizní vysílání a v sítích kabelové televize, s výjimkou služeb, které nabízejí obsah prostřednictvím sítí a služeb elektronických komunikací nebo vykonávají redakční dohled nad obsahem přenášeným sítěmi a poskytovaným službami elektronických komunikací; nezahrnuje služby informační společnosti, které nespočívají zcela nebo převážně v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací.

3.1.5 Zákon o elektronickém podpisu

Jestliže předpokladem platného právního úkonu v písemné formě je podle § 40 odst. 2 OZ²¹ podpis jednající osoby, i v právním úkonu v elektronické podobě můžeme vysledovat určitou podobnost a to ve formě elektronického podpisu. ZoEP upravuje jeho použití, resp. i použití elektronické značky, výhradně v modelech C2A, B2A a A2A kde je nezastupitelnou součástí právního úkonu, zatímco v modelech C2C, B2C a B2B je pouze volitelnou složkou. O jednotlivých modelech je více pojednáno v kapitole číslo 4.3.

Použití elektronického podpisu předpokládá i OZ v § 40 odst. 3, který je citován výše, ale tato možnost je v soukromoprávní sféře pouze fakultativní (samozřejmě lze tuto fakultativní součást transformovat na obligatorní a to dohodu jednajících subjektů). Význam získává elektronický podpis v až ve veřejnoprávní sféře, resp. při komunikaci subjektů s orgány veřejné správy a soudy jako nezávislými orgány státu.

²¹ Písemný právní úkon je platný, je-li podepsán jednající osobou; činí-li právní úkon více osob, nemusí být jejich podpisy na téže listině, ledaže právní předpis stanoví jinak. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky v případech, kdy je to obvyklé. Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů

Protože materie elektronického podpisu je pro tuto práci také důležitá, bude jí věnována rovněž samostatná kapitola číslo 7.

3.1.6 Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

ZoEU nabyl účinnosti dne 1. 7. 2009 a proto je jeho problematika v současné době velice aktuální. Zásadními změnami se zákon promítl zejména do modelů C2A, B2A a A2A, tedy ve všech modelech, které předpokládají komunikaci s orgány veřejné správy a soudy v elektronické podobě.

Hlavní změnou, kterou ZoEU přináší je zavedení datových schránek, jejímž prostřednictvím bude možno činit podání kterémukoli úřadu a stejně tak úřady ji budou využívat k doručování adresátům²².

Současně je zákonem zřizován i informační systém datových schránek, který bude systémem obsahujícím datové schránky, metadata (= základní údaje) o uživateli, jejich oprávněních a datových zprávách²³.

Datovým schránkám, které významnou měrou zasahují do stávající úpravy jednání obchodních společností, bude rovněž pojednáno v samostatné kapitole číslo 8.

Zákon upravuje i problematiku tzv. autorizované konverze dokumentů, neboli převodu listinných dokumentů do elektronické podoby. Elektronické dokumenty jsou tak nově postaveny na roveň ověřené kopii.

3.2 Legislativa Evropské unie

Evropskou unii lze bez nadsázky označit za hnací motor na poli legislativních změn v sektoru elektronických komunikací. Nutnost transformace odvětví elektronických komunikací vyplývala zejména z faktu, že telekomunikační a

²² SMOLKOVÁ, K. : *Epravo.cz : Novela zákona o elektronických úkonech*, Epravo.cz, a.s., 2008, ISSN ISSN 1213-189X [online] [cit. 2009-10-18] Dostupný z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-elektronickych-ukonech-55350.html>>

²³ tamtéž

poštovní služby byly až do 80. let minulého století státními monopoly. Impulzem ke změnám potom byla zejména poptávka po těchto službách²⁴.

Výsledkem snah o liberalizaci sektoru informačních technologií bylo vytvoření tzv. regulačního rámce EU pro elektronické komunikace, který jednotlivé státy EU transformují do svých právních řádů.

Do českého právního řádu byl regulační rámec transponován výše uvedeným ZoEK, který nahradil dřívější zákon č. 151/2005 Sb., o telekomunikacích.

Obecně lze cíle regulačního rámce shrnout do následujících bodů²⁵:

- zajištění efektivní konkurence v sektoru elektronických komunikací
- zajištění včasné reakce na tržní a technologický vývoj
- odstranění nepotřebné regulace
- usnadnění administrativních procesů
- posílení vnitřního trhu
- ochrana spotřebitelů

Regulační rámec EU pro elektronické komunikace se potom skládá z následujících norem²⁶:

- směrnice č. 2002/21/EC EP a Rady o společném regulačním rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice)
- směrnice č. 2002/19/EC EP a Rady o přístupu k sítím elektronických komunikací a přidruženým zařízením a o jejich propojení (přístupová směrnice)

²⁴ HÖLZL, O., et al. : *Základní principy ekonomiky a managementu elektronických komunikací*, 1. vyd., Pardubice : Univerzita Pardubice, 2008, ISBN 978-80-7359-143-6

²⁵ tamtéž

²⁶ ŠTĚDRŮŇ, B. : *Epravo.cz : Nový evropský regulační rámec pro elektronické komunikace - část I.*, Epravo.cz, a.s., 2008, ISSN ISSN 1213-189X [online] [cit. 2009-10-18] Dostupný z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-evropsky-regulacni-ramec-pro-elektronicke-komunikace-cast-i-26423.html>>

- směrnice č. 2002/20/EC EP a Rady o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice)
- směrnice č. 2002/22/EC EP a Rady o universální službě a uživatelských právech týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě)
- směrnice 2002/58/EC EP a Rady týkající se zpracovávání osobních údajů a ochrany soukromí v oblasti elektronických komunikací (směrnice o ochraně údajů v elektronických komunikacích)
- směrnice Komise č. 2002/77/ES o hospodářské soutěži na trzích s elektronickými komunikačními sítěmi a službami (soutěžní směrnice)
- nařízení Rady a EP č. 2887/2000 o volném přístupu k místním okruhům (nařízení o místní smyčce)
- rozhodnutí 676/2002/ES o právním rámci politiky Evropských společenství v oblasti kmitočtového spektra (kmitočtové rozhodnutí)
- doporučení C(2003)497 Komise o relevantních trzích výrobků a služeb / Commission Recommendation of 11/02/2003 (doporučení o relevantních trzích)

3.2.1 Směrnice č. 2002/21/EC EP a Rady o společném regulačním rámci pro sítě a služby elektronických komunikací

Tato směrnice je základním dokumentem, který vymezuje principy tvorby nového regulačního rámce a zajišťuje jednotné uplatňování na celém území Společenství. Stanoví také zásady, které jsou dále rozpracované v dalších směrnících regulačního rámce²⁷.

²⁷ HÖLZL, O., et al. : *Základní principy ekonomiky a managementu elektronických komunikací*, 1. vyd., Pardubice : Univerzita Pardubice, 2008, ISBN 978-80-7359-143-6

Převážná část směrnice je věnována zejména tzv. Národní regulační autoritě (v České republice plní tuto funkci Úřad pro ochranu hospodářské soutěže), zabezpečení její nezávislosti, úkolů a postupů²⁸.

Kromě tzv. Národní regulační autority, která vykonává dohled nad lokálním trhem elektronických komunikací v daném státě, se do budoucna počítá s procesem tzv. funkční separace, díky které vznikne úřad pro regulaci s celoevropskou působností. V současné podobě je úřad označován jako BEREC („Body of European Regulators of Electronic Communications“) a měl by se ze své činnosti zodpovídat přímo Evropskému parlamentu²⁹.

3.2.2 Směrnice č. 2002/19/EC EP a Rady o přístupu k sítím elektronických komunikací a přidruženým zařízením a o jejich propojení

Směrnice řeší problematiku přístupových komunikačních služeb a smluvní vztahy mezi operátory veřejných sítí se vzájemným propojením jejich sítí s důrazem na transparentnost, nediskriminaci, oddělené účetnictví a kontrolu cen³⁰.

Princip transparentnosti je nově zaručen i povinností konzultovat rozhodnutí s dotčenými osobami a orgány, řádného odůvodnění rozhodnutí a to zejména i pro případný soudní přezkum takového rozhodnutí.

²⁸ HÖLZL, O., et al. : *Základní principy ekonomiky a managementu elektronických komunikací*, 1. vyd., Pardubice : Univerzita Pardubice, 2008, ISBN 978-80-7359-143-6

²⁹ Peterka, J. : Co přinese revize regulačního rámce? [online] [cit. 2009-08-12] Dostupný z WWW: <<http://www.lupa.cz/clanky/co-prinese-revize-regulacniho-ramce/>>

³⁰ HÖLZL, O., et al. : *Základní principy ekonomiky a managementu elektronických komunikací*, 1. vyd., Pardubice : Univerzita Pardubice, 2008, ISBN 978-80-7359-143-6

3.2.3 Směrnice č. 2002/20/EC EP a Rady o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací

Tato směrnice zjednodušuje a harmonizuje schvalovací podmínky pro sítě a služby elektronických komunikací a zavádí tzv. generální oprávnění pro provozování sítí elektronických komunikací a služeb³¹.

Díky generálnímu oprávnění je odpovědností členských států, aby zajistili, že na různé poskytovatele služeb elektronické komunikace bude pohlíženo za použití principů objektivit a nediskriminačních a přiměřených kritérií.

3.2.4 Směrnice č. 2002/22/EC EP a Rady o universální službě a uživatelských právech týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací

Směrnice definuje pojem univerzální služba, kdy zdůrazňuje zejména sociální aspekty přístupu "všech" a vztah služby k veřejnému zájmu³².

Univerzální služba tak zajišťuje dostupnost elektronické komunikace, jako moderní formy dorozumívání, co nejširšímu počtu subjektů za rovných podmínek, to vše s přihlédnutím k veřejnému zájmu, který stát sleduje.

3.2.5 Směrnice 2002/58/EC EP a Rady týkající se zpracovávání osobních údajů a ochrany soukromí v oblasti elektronických komunikací

Tato směrnice se zabývá riziky elektronické komunikace a to zejména ve vztahu k ochraně osobních údajů, základních lidských práv a svobod a zavazuje státy k zajištění zákazu naslouchání, odposlechu a ukládání nebo sledování komunikace a pracovních dat bez souhlasu uživatele³³.

Svým způsobem je často využívána pro účely monitoringu, kdy poskytovateli může být nařízena povinnost monitorovat obsah elektronické komunikace

³¹ HÖLZL, O., et al. : *Základní principy ekonomiky a managementu elektronických komunikací*, 1. vyd., Pardubice : Univerzita Pardubice, 2008, ISBN 978-80-7359-143-6

³² tamtéž

³³ tamtéž

koncových subjektů a následně je na základě kvalifikované žádosti příslušného státního orgánu vydat např. pro účely trestního stíhání, příp. vyšetřování, zda byl trestný čin spáchán.

3.2.6 Směrnice Komise č. 2002/77/ES o hospodářské soutěži na trzích s elektronickými komunikačními sítěmi a službami

Směrnice stanovuje vývoj a regulaci konkurenčního prostředí, zavádí obecný povolovací režim a alternativní operátory³⁴.

Důraz na alternativní operátory je kladen zejména v lokálních podmínkách, kdy velcí operátoři nemají zájem na nákladném pokrytí a využívají tak služeb alternativních operátorů, zejména propojením svých sítí.

³⁴ HÖLZL, O., et al. : *Základní principy ekonomiky a managementu elektronických komunikací*, 1. vyd., Pardubice : Univerzita Pardubice, 2008, ISBN 978-80-7359-143-6

4 Elektronická komunikace

4.1 Pojem

Pojem elektronická komunikace vznikl z dřívějšího pojmu telekomunikace, který byl podstatně užší a zahrnoval pouze pevné a mobilní sítě³⁵. Nově vzniklý termín zahrnuje navíc např. i pronájem okruhů, technologii ISDN a v neposlední řadě také internet³⁶.

Nově vznikl také termín síť elektronických komunikací, který se poprvé objevil ve směrnici č. 2002/21/EC³⁷ o společném regulačním rámci pro sítě a služby elektronických komunikací. Ta jej definovala jako přenosové systémy, a v případě potřeby i spojovací nebo směrovací zařízení a jiné prostředky, které umožňují přenos signálů po vedení, rádii, optickými nebo jinými elektromagnetickými prostředky, včetně družicových sítí, pevných (s komutací okruhů nebo paketů, včetně Internetu) a mobilních zemských sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu, v jakém jsou používány pro přenos signálů, sítí pro rozhlasové a televizní vysílání a sítí kabelové televize, bez ohledu na typ přenášené informace³⁸.

Podle českého právního systému je elektronická komunikace jedním z prostředků umožňujících komunikaci na dálku, jejichž definici lze nalézt v § 53 odst. 1 zák. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Ten tyto prostředky definuje jako prostředky, které umožňují uzavřít smlouvu bez současné fyzické přítomnosti

³⁵ Štědroň, B. : *Reforma evropského telekomunikačního práva* [cit. 2009-10-02] Dostupný z WWW: <<http://www.lupa.cz/clanky/reforma-evropskeho-telekomunikacniho-prava/>>

³⁶ tamtéž

³⁷ *Directive 2002/21/EC of the European parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services (Framework Directive)*. (nedatováno). [online] [cit. 2009-11-19] Dostupný z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/pri/en/oj/dat/2002/l_108/l_10820020424en00330050.pdf>

³⁸ Štědroň, B. : *Reforma evropského telekomunikačního práva* [cit. 2009-10-02] Dostupný z WWW: <<http://www.lupa.cz/clanky/reforma-evropskeho-telekomunikacniho-prava/>>

smluvních stran³⁹ a přidává jejich demonstrativní výčet, tedy neadresovaný tisk, adresovaný tisk, typový dopis, reklama v tisku s objednávkovým tiskopisem, katalog, telefon s (lidskou) obsluhou, telefon bez (lidské) obsluhy (automatický volací přístroj, audiotext), rozhlas, videotelefon (telefon s obrazovkou), videotext (mikropočítač a televizní obrazovka), elektronická pošta, faxový přístroj, televize (televizní nákup, teleshopping), veřejná komunikační síť, například internet⁴⁰.

Pojem prostředek umožňující komunikaci na dálku byl do českého právního řádu zaveden zák. č. 367/2000 sb., který s účinností od 1. ledna 2001 novelizoval zák. č. 40/1964 sb., občanský zákoník. Tímto byla česká legislativa uvedena do souladu s evropskou směrnicí č. 97/7/EC⁴¹ o ochraně spotřebitele z hlediska smluv sjednaných na dálku⁴².

Definici z občanského zákoníku dále rozvíjí § 2 zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

Elektronické prostředky jsou demonstrativně uváděny síť elektronických komunikací, elektronická komunikační zařízení, koncová telekomunikační zařízení a elektronická pošta⁴³.

Výše uvedené dále specifikuje důvodová zpráva k zák. č. 480/2004 Sb., podle které lze za elektronické prostředky považovat jak hardware, tak i softwarové aplikace. Protože se jedná o demonstrativní výčet, lze za elektronické prostředky

³⁹ § 53 odst. 1 zák. 40/1964 Sb., občanský zákoník

⁴⁰ tamtéž

⁴¹ Directive 97/7/EC of the European parliament and of the Council of 20 May 1997 on the protection of consumers in respect of distance contracts. (nedatováno). [online] [cit. 2009-11-19] Dostupný z WWW <<http://www.spamlaws.com/docs/97-7-ec.pdf>>

⁴² Smejkal, L. : Distanční smlouvy a ochrana spotřebitele v informační společnosti [online] [cit. 2009-08-20] Dostupný z WWW: <<http://www.integrace.cz/integrace/clanek.asp?id=367>>

⁴³ § 2 písm. c) zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)

kromě prostředků přímo vyjmenovaných považovat také messengery typu ICQ a jiné prostředky umožňující tento druh komunikace⁴⁴.

Pojem elektronická pošta je definována jako textová, hlasová, zvuková nebo obrazová zpráva poslaná prostřednictvím veřejné sítě elektronických komunikací, která může být uložena v síti nebo v koncovém zařízení uživatele, dokud ji uživatel nevyzvedne⁴⁵.

Z výše uvedeného je tedy patrné, že za elektronickou komunikaci lze považovat komunikaci subjektů bez jejich současné fyzické přítomnosti za použití elektronických prostředků.

4.2 Modely elektronické komunikace dle zaměření

Z hlediska zaměření můžeme elektronickou komunikaci obchodních společností rozdělit na dvě velké skupiny a to na komunikaci externí a interní.

4.2.1 Interní komunikace

Za interní komunikaci lze považovat jednak komunikaci nejen mezi jednotlivými složkami obchodní společnosti (např. oddělení nákupu, prodeje, managementu apod.), ale také mezi samotnými orgány (např. valná hromada apod., představenstvo apod.) a mezi orgánem a jeho členem.

Zatímco komunikace mezi jednotlivými složkami je plně v kompetenci obchodní společnosti a ta může její jednotlivé aspekty různorodě upravit, komunikace mezi orgány a členů s orgány již prochází určitými regulacemi. O možnostech elektronické komunikace v rámci orgánů a mezi orgány blíže pojednává kapitola číslo 6.

⁴⁴ Důvodová zpráva k návrhu zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti) [online] [cit. 2009-12-19]

⁴⁵ § 2 písm. b) zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)

4.2.2 Externí komunikace

Druhou velkou skupinou je externí komunikace, která probíhá navenek obchodních subjektů. Externí komunikaci lze dále blíže rozdělit podle subjektů, vůči nimž je určena, jak je uvedeno v následující samostatné kapitole.

4.3 Modely elektronické komunikace dle subjektů

Protože elektronické komunikace se kromě obchodních společností účastní různé druhy subjektů, je třeba je definovat a analyzovat vazby mezi nimi. Pro účely definice jednotlivých modelů použiji termíny známé spíše z marketingu a managementu, ale hojně používané také v oblasti informačních technologií.

Stěžejními jsou pojmy Administrative (A), Business (B) a Customer (C)⁴⁶:

- Administrative - tento pojem zahrnuje veřejné instituce, jako například úřady, soudy apod., které můžeme označit jednotným pojmem administrativa, který budu v této práci používat. Někdy bývá pojem Administration nahrazován také pojmem Government (G), který je ale významově užší a nezahrnuje například soudy.
- Business - tento pojem v originálním pojetí označuje obchodníka, ale pro účely této práce jej budu používat pro subjekty obchodního zákoníku, tedy obchodní společnosti jako právnické osoby a pro fyzické osoby jako podnikatele.
- Customer - poslední pojem potom označuje v originálním pojetí zákazníka, ale pro účely této práce bude ale označovat občana jako fyzickou osobu, tedy nepodnikatele.

Mezi jednotlivými subjekty podle výše uvedeného vymezení potom vznikají různé vztahy, tedy vztahy B2C (Business to Customer), B2B (Business to Business), B2A (Business to Administrative), A2A (Administrative to

⁴⁶ Adaptic, s. r. o. : *Slovníček webdesignu*, Adaptic, s. r. o., c2005-2009 [online] [cit. 2009-10-18]
Dostupný z WWW: <<http://www.adaptic.cz/znalosti/slovnicek/>>

Administrative), C2A (Customer to Administrative), C2C (Customer to Customer).

4.3.1 B2C

B2C model je model, kdy jedním subjektem je FO vystupující jako nepodnikatel a druhým PO nebo FO vystupující v roli podnikatele. Pro obchodní společnost je tento model typický zejména v situaci, kdy FO vystupuje jako zákazník a PO jako prodejce, resp. dodavatel.

V tomto modelu se elektronická komunikace mezi FO a PO plně podřizuje režimu OZ nebo ObZ a to dle volby subjektů. Tato svoboda volby ale není neomezená, co se jejího obsahu týče. Omezení vyplývá přímo z § 262 odst. 1 a 4⁴⁷, které zohledňují ochranu slabší strany, tedy FO jako spotřebitele a to za použití ustanovení OZ na ochranu spotřebitele.

Samotná forma elektronická komunikace, resp. právních úkonů, není nijak omezena a lze tedy použít obecná ustanovení OZ popsanych v kapitole číslo 5. Jednotlivé aspekty elektronické komunikace lze samozřejmě upravit smluvně, nebo například odkazem na všeobecné obchodní podmínky, příp. jiný dokument se stejným účelem, se kterými FO souhlasí.

4.3.2 B2B

Asi nejčastěji uplatňovaným modelem elektronické komunikace je právě model B2B, který vyjadřuje vztahy mezi obchodními společnostmi navzájem. I

⁴⁷(1) Strany si mohou dohodnout, že jejich závazkový vztah, který nespadá pod vztahy uvedené v § 261, se řídí tímto zákonem. Jestliže taková dohoda směřuje ke zhoršení právního postavení účastníka smlouvy, který není podnikatelem, je neplatná.

(4) Ve vztazích podle § 261 nebo podřízených obchodnímu zákoníku dohodou podle odstavce 1 se použijí, nevylučují-li z tohoto zákona nebo ze zvláštních právních předpisů něco jiného, ustanovení této části na obě strany; ustanovení občanského zákoníku nebo zvláštních právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách, zneužívajících klauzulích a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele je však třeba použít vždy, je-li to ve prospěch smluvní strany, která není podnikatelem. Smluvní strana, která není podnikatelem, nese odpovědnost za porušení povinností z těchto vztahů podle občanského zákoníku a na její společné závazky se použijí ustanovení občanského zákoníku.

zde je, stejně jako v modelu B2C volnost použití elektronické komunikace, samozřejmě při dodržení zákonem stanovených podmínek. Na rozdíl od modelu B2C ale z hlediska obsahu probíhá plně v režimu ObZ.

I zde je možná a také často využívaná možnost upravit jednotlivé aspekty elektronické komunikace upravit smluvně, nebo odkazem na všeobecné obchodní podmínky. Obchodní společnosti mají často vypracovaný komplexní systém, který se při použití elektronické komunikace uplatňuje⁴⁸.

4.3.3 B2A

Model B2A označuje vztahy mezi obchodní společností a administrativou. Je to jediný z modelů týkajících se obchodních společností, který stanovuje zvláštní pravidla pro elektronickou komunikaci. prvním, ve kterém jsou uplatněna zvláštní pravidla pro komunikaci a to zejména požadavek elektronického podpisu, resp. elektronické značky, o kterém pojednává kapitola číslo 7 a datových schránek, o kterých pojednává kapitola číslo 8.

Společnosti v tomto modelu nemají žádnou možnost upravit vůči administrativě jednotlivé aspekty elektronické komunikace a jsou striktně vázány zákony a prováděcími předpisy. Tento model je součástí širšího pojmu e-Government⁴⁹, který zahrnuje také vztahy administrativy s občany, a administrativy navzájem.

4.3.4 A2A, C2A, C2C

I když může být pojem C2A částečně zavádějící, je třeba jej vztáhnout i PO a FO jako podnikatele, zejména na vztahy s orgány státní správy, pokud v nich vystupují jako soukromoprávní subjekty nejednající v rámci své podnikatelské činnosti.

⁴⁸ viz např. <<http://www.globus.cz/cs/pro-dodavatele.html>>

⁴⁹ Ministerstvo informatiky České republiky : *Archiv stránek bývalého Ministerstva informatiky : e-Government* [online] [cit. 2009-10-18] Dostupný z WWW: <<http://web.mvcr.cz/archiv2008/micr/egovernment/default.htm>>

Zbývající modely, tedy modely komunikace v rámci administrativy a komunikace občanů s administrativou již nejsou pro tuto práci důležité a proto nemá význam se jimi zabývat.

5 Právní úkon a jeho elektronická podoba

Stejně jako právní úkon v obecné rovině dle OZ bezpodmínečně vyžaduje určité náležitosti, s jistými rozdíly vyžaduje ty samé náležitosti i právní úkon v podobě elektronické. Tato kapitola se zaměří na obligatorní náležitosti obecných právních úkonů a současně bude analyzovat rozdíly v podobě elektronické.

5.1 Právní skutečnosti jako předpoklad právního vztahu

Předpokladem každého právního vztahu je právní skutečnost, kterou můžeme definovat jako skutečnost, která na základě zákona působí právní následky⁵⁰.

Právní skutečnosti lze dále dělit, nicméně pro tuto práci je významná zejména jedna oblast a to právně relevantní úkony (resp. právní úkony), které jsou nejčastějšími právními skutečnostmi občanského práva a tedy zároveň právními skutečnostmi pro občanské právo typickými⁵¹.

5.2 Právní úkon a jeho pojmové znaky

Právní úkon jako jeden z předpokladů právního vztahu je podle § 34 OZ⁵² projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně, nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují.

Z výše uvedeného vyplývají pojmové znaky právního úkonu:

- Projev vůle
- Tento projev vůle směřuje ke vzniku, změně, nebo zániku práv a povinností
- Vznik, změnu, nebo zánik práv a povinností zákon s takovým projevem vůle spojuje

⁵⁰ KNAPPOVÁ, M., et al. : *Občanské právo hmotné : Svazek I.*, 3. aktualiz. vyd., Praha : ASPI Publishing, s. r. o., 2002, ISBN 80-86395-28-6

⁵¹ tamtéž

⁵² Právní úkon je projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují.

5.3 Náležitosti platného právního úkonu

Každý právní úkon musí splňovat následující náležitosti jako předpoklad jeho platnosti:

- Náležitosti osoby
- Náležitosti vůle
- Náležitosti projevu vůle
- Náležitosti předmětu právního úkonu

OZ elektronickou komunikaci, resp. právní úkony při elektronické komunikaci, zohledňuje prakticky pouze v jednom případě a tím je forma právního úkonu, resp. zachovaná písemná forma dle § 40 odst. 3 a 4 OZ⁵³. Fakticky je tedy elektronický úkon postaven na roveň běžným právním úkonům se všemi aspekty jako posuzování platnosti apod. a to za podmínky, že je možno zachytit jejich obsah a určit, kdo takový úkon udělal.

V případě nemožnosti určit, kdo úkon vykonal, případně jaký je jeho obsah a rozpor by se nepodařilo odstranit ani vhodným výkladem, byl by tento úkon považován za absolutně neplatný.

K zachování písemné formy podle výše uvedeného dochází v případě, že jsou kumulativně splněny dvě podmínky a to určení jednající osoby a zachycení obsahu právního úkonu. V praxi se tak jedná o fax, telefax, elektronickou poštu, elektronickou výměnu dat (EDI) a jiné prostředky umožňující dálkový přístup⁵⁴.

Předpokladem písemné formy právního úkonu je také podpis jednající osoby. Zde zákon umožňuje použít mechanických prostředků, pokud je to obvyklé, tedy například podpisu na konci elektronického dokumentu zachycujícího právní

⁵³ (3) Písemný právní úkon je platný, je-li podepsán jednající osobou; činí-li právní úkon více osob, nemusí být jejich podpisy na téže listině, ledaže právní předpis stanoví jinak. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky v případech, kdy je to obvyklé. Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů.

(4) Písemná forma je zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila.

⁵⁴ HARVÁNEK, Jaromír, et al. : *Teorie práva*, Brno : Masarykova univerzita, 2004, ISBN, 80-210-3509-9

úkon, nebo také možnost použití elektronického podpisu. V určitých případech popsaných v kapitole číslo 7.2 je elektronický podpis, resp. zaručený elektronický podpis vyžadován

5.3.1 Náležitosti osoby

Právní úkon dle § 38 odst. 1 a 2 OZ⁵⁵ je platný pouze v případě, že jej činí osoba způsobilá k právním úkonům, která nejedná v duševní poruše. Zatímco FO nabývají plné způsobilosti k právním úkonům zletilostí nebo uzavřením manželství, PO nabývají plné způsobilosti k právním úkonům samotným vznikem, resp. účinností zápisu do obchodního nebo jiného rejstříku, pokud jsou zapisovány.

Dle § 20 odst. 1 a 2 OZ⁵⁶ právní úkony jménem PO činí osoby oprávněné zakládacím dokumentem nebo zákonem, tedy statutární orgány. Kromě výše uvedených mohou jménem PO jednat také pracovníci nebo členové PO, pokud je tak stanoveno ve vnitřních předpisech PO nebo je-li to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé.

V případě elektronické komunikace tak může nastat zejména problém při zjištění totožnosti jednající osoby, jelikož reálně neexistuje žádný identifikátor, který by jednající osoba musela použít a který by právní úkon jednoznačně spojil s touto osobou. Tímto identifikátorem by mohl být například zaručený elektronický podpis, nicméně povinnost jeho užití je stanovena pouze v drtivé menšině situací a zejména v modelu B2A a příp. C2A, ve vztahu k PO a FO jako

⁵⁵ (1) Neplatný je právní úkon, pokud ten, kdo jej učinil, nemá způsobilost k právním úkonům.

(2) Rovněž je neplatný právní úkon osoby jednající v duševní poruše, která ji činí k tomuto právnímu úkonu neschopnou.

⁵⁶ (1) Právní úkony právnické osoby ve všech věcech činí ti, kteří k tomu jsou oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem (statutární orgány).

(2) Za právnickou osobu mohou činit právní úkony i jiní její pracovníci nebo členové, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé. Překročí-li tyto osoby své oprávnění, vznikají práva a povinnosti právnické osobě jen pokud se právní úkon týká předmětu činnosti právnické osoby a jen tehdy, jde-li o překročení, o kterém druhý účastník nemohl vědět.

podnikatelům, jak je popsáno v kapitole 4.3.4, příp. v modelu C2A, ve kterém jednají FO jako nepodnikatelé.

V případě obchodní společnosti a její komunikace s OVM tuto situaci částečně řeší zavedení datových schránek, nicméně jak je zmíněno v kapitole číslo 8, obchodní společnosti nemají povinnost jich využívat k odesílání zpráv, pouze k přijímání.

Subjektům tak zbývá pouze jediná obrana a tou je žaloba na neplatnost právního úkonu z důvodu chybějících obligatorních náležitostí osoby. Samozřejmě je zde také možnost žaloby o náhradu škody, pokud je jednající osoba bezpečně zjištěna.

Ačkoliv se tato možnost může zdát nereálná, jednající osobu, resp. počítač, ze kterého byl právní úkon učiněn, je prakticky možno zpětně vystopovat, např. pomocí IP adres. I tak ale zůstává problém jednání dokázat právě určité osobě, že předmětný právní úkon vykonala a je tak třeba využít dalších nepřímých důkazů.

5.3.2 Náležitosti vůle

Druhým předpokladem platného právního úkonu je splnění náležitostí vůle, tedy dle § 37 odst. 1 OZ⁵⁷ vůle musí být svobodná, vážná, určitá a srozumitelná a dle § 49 OZ⁵⁸ musí být prosta tísně a dle § 49a OZ⁵⁹ musí být také prosta omylu.

Zatímco srozumitelnost a určitost jako náležitost projevu vůle lze prakticky jednoznačně zjistit, svobodnost, vážnost, prostost tísně a omylu již reálně

⁵⁷ (1) Právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.

⁵⁸ Účastník, který uzavřel smlouvu v tísní za nápadně nevýhodných podmínek, má právo od smlouvy odstoupit.

⁵⁹ Právní úkon je neplatný, jestliže jej jednající osoba učinila v omylu, vycházejícím ze skutečnosti, jež je pro jeho uskutečnění rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět. Právní úkon je rovněž neplatný, jestliže omyl byl touto osobou vyvolán úmyslně. Omyl v pohnutce právní úkon neplatným nečiní.

prokázat nejde. V kombinaci s obtížnou identifikací jednající osoby je dokazování náležitostí vůle prakticky nereálné.

5.3.3 Náležitosti projevu vůle

Za vady v projevu vůle jsou zejména považovány případy nesrozumitelnosti, neurčitosti a v některých případech také nedostatky formy⁶⁰.

Nesrozumitelnost a neurčitost lze v případě elektronických komunikací prakticky vyloučit, pokud nevyplývá přímo ze samotného obsahu právního úkonu. Projev vůle při elektronické komunikaci probíhá většinou pomocí technických prostředků, jako je například potvrzení tlačítkem na webové stránce (příp. využití tzv. double-clicku, tedy potvrzení a opětovné potvrzení), případně opsání kódu, povinnost registrace při vykonání právního úkonu apod.

Z hlediska náležitostí projevu vůle by tedy neměl být problém kvalifikovaný projev vůle identifikovat a spojit s ním právní následky.

Co se formy týče, jak již bylo popsáno výše, OZ počítá s možností zachování písemné formy za kumulativně splněných podmínek určení osoby a zachycení obsahu právního úkonu.

5.3.4 Náležitosti předmětu právního úkonu

Z hlediska náležitostí předmětu právního úkonu se jedná o jeho možnost dle § 37 odst. 2 OZ⁶¹ a dovolenost podle § 39 OZ⁶².

Možností právního úkonu se rozumí možnost plnění předmětu, tedy pokud by samotné plnění nebylo možné, je právní úkon neplatný. To je třeba odlišit od následné nemožnosti plnění, nemožnost plnění tedy musí být počáteční.

⁶⁰ KNAPPOVÁ, M., et al. : *Občanské právo hmotné : Svazek I.*, 3. aktualiz. vyd., Praha : ASPI Publishing, s. r. o., 2002, ISBN 80-86395-28-6

⁶¹ (2) Právní úkon, jehož předmětem je plnění nemožné, je neplatný.

⁶² Neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům.

Následná nemožnost plnění nepůsobí neplatnost právního úkonu, ale zánik práv a povinností z právního úkonu vyplývajících⁶³.

Nedovolenost právního úkonu je potom dána samotným rozporem se zákonem, nebo jestliže právní úkon zákon obchází anebo je v rozporu s dobrými mravy⁶⁴.

V případě právního úkonu v elektronické podobě lze říci, že platí stejná pravidla jako v případě obecných právních úkonů bez dalších odlišností.

⁶³ KNAPPOVÁ, M., et al. : *Občanské právo hmotné : Svazek I.*, 3. aktualiz. vyd., Praha : ASPI Publishing, s. r. o., 2002, ISBN 80-86395-28-6

⁶⁴ tamtéž

6 Obchodní právo a elektronická komunikace

6.1 Současná právní úprava

ObZ výslovně, ve vztahu k elektronické komunikaci, upravuje pouze jeden institut a tím je hlasování písemnou formou nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky a to v § 66 odst. 4 ObZ⁶⁵, na který přímo navazuje omezení v § 66 odst. 5 ObZ⁶⁶.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že i při interním jednání orgánů obchodních společností počítá zákon s možností použití elektronických prostředků, tedy elektronické komunikace, ale pouze za předpokladu, že stanovy nebo zakladatelský dokument takovou možnost předpokládají a souhlasí s ní také všichni členové daného orgánu.

Zatímco termín "prostředky sdělovací techniky" lze jistě považovat za prostředky elektronické komunikace, je možno připustit elektronickou formu i při písemném hlasování a to při subsidiárním použití § 40 odst. 4 OZ⁶⁷, dle kterého je za splnění daných podmínek (tedy kumulativně zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která jej učinila) písemná forma zachována i při použití elektronických prostředků (viz kapitola číslo 5).

Explicitně přitom ale ObZ zakazuje oba výše uvedené způsoby hlasování valné hromadě.

Od výše uvedeného je třeba odlišit možnost hlasování per rollam, tedy oběžníkem, ve formě oběžníku nebo písemně⁶⁸. Rozdílem je, že účastník hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky je považován za přítomného, i

⁶⁵ Stanovy či společenská smlouva mohou připustit i písemné hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání orgánu, pokud s tím souhlasí všichni členové orgánu. Hlasující se pak považují za přítomné.

⁶⁶ Ustanovení odstavců 1 a 4 se nevztahují na valnou hromadu.

⁶⁷ Písemná forma je zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila.

⁶⁸ KUČERA, R. : *ABZ.cz: slovník cizích slov* [online] [cit. 2009-10-07] Dostupný z WWW: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=per+rollam

když fyzicky přítomen není, ale je přítomen pouze prostřednictvím sdělovací techniky, zatímco při hlasování per rollam účastník aktivně přítomen není vůbec. Předpokladem pro hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky je tedy pouze zjiitelná přítomnost⁶⁹.

Za určitých předpokladů lze ale i hlasování per rollam považovat za elektronickou komunikaci. Tento způsob hlasování v případě s.r.o. je umožněn ustanovením § 130 odst. 1 ObZ⁷⁰, který opět za předem stanovených podmínek umožňuje společníkům hlasovat i mimo valnou hromadu a předpokládá písemné vyjádření, tedy obecně opět situaci, kdy lze subsidiárně použít výše citovaný § 40 odst. 4 OZ o zachování písemné formy.

Specifická situace ovšem nastává v případě, kdy ObZ v § 130 odst. 2⁷¹ vyžaduje pořízení notářského zápisu z jednání valné hromady, kdy elektronickou formu již s ohledem na zachování formy notářského zápisu již použít nelze.

V případě a.s. je ObZ v § 186 odst. 1⁷² mnohem striktnější a vyžaduje osobní hlasování na valné hromadě s výjimkou možnosti nechat se zastoupit podle § 185 odst. 2 ObZ⁷³.

⁶⁹ Parlament České republiky - Poslanecká sněmovna. : *Sněmovní tisk 836/0, část č. 1/2 VI.n.z. o obchodních korporacích - EU : K § 175 až 202* [online] [cit. 2009-08-07] Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=836&CT1=0>

⁷⁰ Společníci mohou přijímat rozhodnutí i mimo valnou hromadu. V takovém případě osoba, která je jinak oprávněna svolat valnou hromadu, předloží návrh usnesení společnosti společníkům k vyjádření s oznámením lhůty, ve které mají učinit písemné vyjádření. Nevyjádří-li se společník ve lhůtě, platí, že nesouhlasí. Osoba, která předložila návrh usnesení, pak oznámí výsledky hlasování jednotlivým společníkům. Většina se počítá z celkového počtu hlasů příslušejících všem společníkům.

⁷¹ Vyžaduje-li zákon pořízení notářského zápisu o rozhodnutí valné hromady, může být rozhodnutí mimo valnou hromadu přijato pouze tehdy, pokud projev vůle společníka, jímž vysloví s návrhem usnesení souhlas, bude mít formu notářského zápisu, v němž se uvede i obsah příslušného usnesení.

⁷² Valná hromada rozhoduje většinou hlasů přítomných akcionářů, pokud tento zákon nevyžaduje většinu jinou. Stanovy mohou určit vyšší počet hlasů potřebných k přijetí usnesení.

⁷³ Přítomní akcionáři se zapisují do listiny přítomných, jež obsahuje firmu nebo název a sídlo právnické osoby nebo jméno a bydliště fyzické osoby, která je akcionářem, popřípadě jejího zástupce, čísla listinných akcií a jmenovitou hodnotu akcií, jež ji opravňují k hlasování, popřípadě údaj o tom, že akcie neoprávněje k hlasování. Pokud společnost odmítne zápis určité osoby do listiny přítomných provést, uvede tuto skutečnost do listiny přítomných včetně důvodu odmítnutí. Správnost listiny přítomných potvrzují svými podpisy předseda valné hromady a zapisovatel zvolení podle stanov.

De lege lata tedy ObZ elektronickou komunikaci jako celek nezakazuje a v případě orgánů společností ji i za předem stanovených podmínek předpokládá ovšem s výjimkou jednání valné hromady, kde takovéto hlasování výslovně zakazuje. Za určitých podmínek je možno připustit, že i hlasování per rollam může být uskutečněno elektronickou komunikací.

6.1.1 Veřejná obchodní společnost

V případě v.o.s. je možno aplikovat obecná ustanovení § 66 odst. 4 ObZ a to v situaci, pokud statutární orgán tvoří více společníků. Již ze samotné povahy v.o.s. je vyloučeno omezení stanovené v § 66 odst. 5, neboť valná hromada není orgánem v.o.s.. Výše uvedené samozřejmě platí pouze za podmínky, že tak stanoví společenská smlouva.

6.1.2 Komanditní společnost

V k.s. je k obchodnímu vedení společnosti oprávnění komplementáři a z povahy společenské smlouvy může vyplynout oprávnění jednat dle § 66 odst. 4 ObZ, stejně jako v případě v.o.s.

Stejná situace nastane i v případě, že nepůjde o obchodní vedení a k rozhodování bude třeba dle § 97 odst. 2 i rozhodnutí komanditistů. Opět, stejně jako v případě v.o.s. platí, že pro použití elektronické formy je třeba splnit podmínky stanovené § 66 odst. 4 ObZ. Opět je vyloučena aplikace § 64 odst. 5 ObZ, neboť ani v případě k.s. není valná hromada orgánem společnosti.

6.1.3 Společnost s ručením omezeným

V případě s.r.o. již platí ustanovení § 65 odst. 5 ObZ, které zakazuje jednání pomocí prostředků sdělovací techniky valné hromadě. Fakticky je tak možnost použití prostředků sdělovací techniky omezeno pouze na jednání jednatelů, pokud je jich více a dozorčí rady, pokud je společenskou smlouvou dle § 137 ObZ zřízena. V případě valné hromady s.r.o. připouští ObZ. pouze hlasování per rollam, jako prostředek dálkového hlasování bez osobní účasti.

I u s.r.o. je třeba k použití prostředků sdělovací techniky souhlasu všech členů jednajícího orgánu a jeho výslovné povolení společenskou smlouvou nebo stanovami.

6.1.4 Akciová společnost

V případě a.s. opět platí omezení využívání prostředků sdělovací techniky pro jednání na valné hromadě, kde je ale připuštěna varianta hlasování per rollam. Použití prostředků sdělovací techniky je ale připuštěno i při jednání statutárního orgánu společnosti, tedy představenstva a také při jednání dozorčí rady.

Při hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky je opět třeba dodržet podmínky § 66 odst. 4 ObZ.

Zcela nová situace nastává po přijetí zák. č. 420/2009 Sb., která přímo zavádí do jednání valné hromady elektronickou komunikaci, jak je blíže popsáno v kapitole 6.3.

6.1.5 Družstvo

Zatímco ObZ se specificky vyjadřuje k zákazu použití prostředků sdělovací techniky při jednání valné hromady jako orgánu s.r.o. a a.s., v případě členské schůze je nevylučuje a tedy ani nezakazuje, i když se svým určením a složením jedná o prakticky totožný orgán.

V případě družstva tedy mohou orgány, tedy členská schůze, představenstvo a kontrolní komise jednat prostřednictvím prostředků sdělovací techniky bez jakéhokoliv omezení, kromě podmínek stanovených § 66 odst. 4 ObZ.

6.1.6 Evropské hospodářské zájmové sdružení

Jak vyplývá ze zákona č. 360/2004 Sb., není-li stanoveno tímto zákonem jinak, použijí se jako právní úprava obecná ustanovení ObZ o obchodních společnostech a ustanovení vztahující se k v.o.s.

Protože výše zmíněný zákon speciální úpravu vztahující se k elektronické komunikaci neobsahuje, platí pro e.h.z.s. totéž co již bylo uvedeno v kapitole 6.1.1 pro v.o.s.

6.1.7 Evropská společnost

Zákon č. 627/2004 Sb., upravuje právní postavení e.s. tak, že se přiměřeně použijí ustanovení ObZ o a.s. a lze tedy odkázat na kapitolu 6.1.4., protože zákon samotný speciální úpravu jednání prostřednictvím elektronické komunikace neupravuje.

6.1.8 Evropská družstevní společnost

Podle zákona 307/2006 Sb., se pro právní úpravu použijí pro účely jednání orgánů ustanovení ObZ o družstvu a právní úprava elektronické komunikace se v zásadě nebude lišit od úpravy uvedené pro družstvo v kapitole 6.1.5.

6.2 Připravované znění zákona o obchodních korporacích

De lege ferenda se v novém znění Obz, tedy z ZoOK⁷⁴, nově objevuje termín technických prostředků. Tento termín bohužel není zatím nikde definován a tak se lze pouze domnívat, že se jedná také o prostředky elektronické komunikace. Zákon pouze výslovně označuje za technické prostředky korespondenční hlasování, tedy odevzdání hlasů písemně před konáním valné hromady. Díky písemné formě by bylo opět možné použít výše citovaný § 40 odst. 4 OZ o zachování písemné formy. Nový ZoOK i nadále počítá s hlasováním per rollam.

Zatímco ale ObZ v současné době zakazuje využití prostředků sdělovací techniky při hlasování na valné hromadě, ZoOK tuto možnost explicitně připouští, ale zcela nesmyslně ji omezuje právě a pouze na hlasování na valné hromadě. O možnosti použití technických prostředků při jednání jiných orgánů zákon mlčí.

Další změnou je upuštění od souhlasu všech členů jednajícího orgánu a podmínkou tak zůstává pouze předpoklad takového hlasování zakladatelským dokumentem. Nově je znemožněno tuto možnost upravit stanovami. Opět zůstává nutnost zjištění totožnosti osoby jednající prostřednictvím technických prostředků.

Výše popsané upravuje ZoOK v § 175⁷⁵ a § 411⁷⁶.

⁷⁴ Parlament České republiky - Poslanecká sněmovna. : *Sněmovní tisk 836/0, část č. 1/2 VI.n.z. o obchodních korporacích - EU : K § 175 až 202* [online] [cit. 2009-08-07] Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=836&CT1=0>>

⁷⁵ (1) Společníci vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni, ledaže tento zákon stanoví jinak.

(2) Připustí-li společenská smlouva hlasování na valné hromadě nebo rozhodování mimo valnou hromadu (dále také jen „rozhodování per rollam“) s využitím technických prostředků, musí být

6.3 Směrnice 2007/36/ES

V souvislosti s právem obchodních společností je také nutno zmínit směrnici 2007/36/ES Evropského parlamentu a Rady, která upravuje hlasování na valné hromadě akciové společnosti a příbuzné formě společnosti, tedy Evropské akciové společnosti, prostřednictvím prostředků elektronické komunikace. Vzhledem k tomu, že dosud nebyl přijat ZoOK⁷⁷, který konformně se směrnicí upravuje hlasování pomocí elektronických prostředků na valné hromadě, stala se tato směrnice dne 4. srpna 2009 přímo účinnou i na území České republiky a to proto, že zatím nebyla do našeho právního řádu transponována.

Směrnice zavazuje státy k tomu, aby bylo společností umožněno nabídnout akcionářům jakoukoliv formu výkonu hlasovacích práv. Demonstrativně (využívá přitom formulace "zejména některé nebo všechny") přitom uvádí tyto formy účasti:

- přenos valné hromady v reálném čase
- dvousměrnou komunikaci v reálném čase umožňující akcionářům oslovit valnou hromadu ze vzdáleného místa
- mechanismus pro odevzdávání hlasů před konáním valné hromady nebo v jeho průběhu bez potřeby udělit plnou moc třetí osobě, které je na valné hromadě osobně přítomna (tedy korespondenční hlasování)

Směrnice se přitom věnuje také možným omezením a požadavkům na elektronickou komunikaci, které by ve výsledku mohli větší penetraci

podmínky tohoto rozhodování určeny tak, aby umožňovaly společnosti ověřit totožnost osoby oprávněné vykonat hlasovací právo a určit podíly, s nimiž je spojeno vykonávané hlasovací právo, jinak se k hlasům odevzdaným takovým postupem ani k účasti takto hlasujících společníků nepřihlíží.

(3) Za hlasování na valné hromadě s využitím technických prostředků se považuje i hlasování takovým způsobem, že akcionáři odevzdají své hlasy písemně před konáním valné hromady (korespondenční hlasování).

⁷⁶ (1) Akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni, nestanoví-li tento zákon jinak.

(2) Připustí-li stanovy hlasování na valné hromadě nebo rozhodování mimo valnou hromadu s využitím technických prostředků, musí být podmínky tohoto rozhodování určeny tak, aby umožňovaly společnosti ověřit totožnost osoby oprávněné vykonat hlasovací právo a určit akcie, s nimiž je spojeno vykonávané hlasovací právo, jinak se k hlasům odevzdaným takovým postupem ani k účasti takto hlasujících akcionářů nepřihlíží.

(3) Za hlasování na valné hromadě s využitím technických prostředků se považuje i korespondenční hlasování.

⁷⁷ Parlament České republiky - Poslanecká sněmovna. : *Sněmovní tisk 836/0, část č. 1/2 VI.n.z. o obchodních korporacích - EU : K § 175 až 202* [online] [cit. 2009-08-07] Dostupný z WWW:

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=836&CT1=0>

elektronické komunikace zabránit. Stanoví proto pravidlo, že omezení a požadavky na elektronické prostředky se mohou týkat pouze zajištění ověření totožnosti akcionářů a zabezpečení elektronické komunikace, přičemž i tyto musí být přiměřené cílům.

Samotnou úpravu interního rozhodovacího procesu společností o umožnění použití elektronických prostředků svým akcionářům ponechává směrnice přímo v pravomoci členských států, které tedy mohou svou zákonodárnou činností (ať již současnou nebo budoucí úpravou) stanovit společně, konformně s výše uvedeným obsahem směrnice, i další podmínky pro zavedení elektronické komunikace.

Výše uvedená směrnice byla transponována do českého právního řádu zák. č. 420/2009 Sb. ze dne 5. listopadu 2009, který mění ObZ, přičemž obsahovala i pojistku v podobě přímé použitelnosti pro případ, že by k její transpozici nedošlo.

Česká úprava konformně se směrnicí stanoví podmínku ověření totožnosti akcionáře, resp. osoby oprávněné vykonávat hlasovací právo a také určení akcií, s nimiž je výkon hlasovacího práva spojen. Tuto podmínku zákon sankcionuje neplatností, resp. stanoví, že pokud podmínka není splněna, k účasti těchto hlasujících osob se nebude přihlížet.

Akcionáři, kteří využijí k účasti na valné hromadě elektronické prostředky nebo korespondenční hlasování, jsou považováni za přítomné.

Otázkou zcela jistě je, kdo je povinen jednání valné hromady prostřednictvím elektronických prostředků zajistit. Protože ObZ přisuzuje právo účasti prostřednictvím elektronických prostředků akcionářům, resp. hlasujícím osobám, zcela jednoznačně, lze říci, že tuto možnost je společnost povinna zajistit.

ObZ zcela jasně přisuzuje společnosti pouze možnost upravit prostřednictvím stanov podmínky, za kterých se mohou akcionáři, resp. hlasující osoby účastnit, ale již společnosti nedává možnost tuto možnost vyloučit.

7 Elektronický podpis

Jak je zmíněno v kapitole číslo 7.2, český právní řád umožňuje použití tzv. elektronického podpisu, resp. elektronické značky v případě obchodních společností. Zatímco v soukromoprávní sféře je elektronický podpis ze zákona fakultativní, v mnoha situacích veřejnoprávního charakteru je elektronický podpis předpokladem platného právního úkonu.

Elektronický podpis je v českém právním řádu upraven v ZoEP, který kromě obecných definicí stanovuje i pravidla pro držení elektronického podpisu, nakládání s ním a v neposlední řadě také rozděluje elektronické podpisy do kategorií podle stupňů bezpečnosti a právní jistoty jednajících stran.

7.1 Definice elektronického podpisu

7.1.1 Běžný elektronický podpis

ZoEP v § 2 písm. a)⁷⁸ definuje elektronický podpis jako údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené, a které umožňují ověření totožnosti podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě.

V širším významu se tedy za elektronický podpis považuje i prosté nešifrované uvedení identifikačních údajů (například jména a adresy, názvu a sídla, rodného nebo jiného identifikačního čísla atd.) na konci textu v elektronické (digitální) podobě, které zaručuje identifikaci (tedy jednoznačné určení) označené osoby, avšak nikoliv integritu podepsaného dokumentu ani autentizaci podepsaného⁷⁹.

⁷⁸ Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) elektronickým podpisem údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které umožňují ověření totožnosti podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě

⁷⁹ *Wikipedie : Elektronický podpis* [online] [cit. 2009-10-19] Dostupný z WWW:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Elektronický_podpis>

7.1.2 Zaručený elektronický podpis

Kromě elektronického podpisu definuje zákon v § 2 písm. b)⁸⁰ i tzv. zaručený elektronický podpis. Ten, na rozdíl od běžného elektronického podpisu, zaručuje⁸¹:

- autenticitu - lze ověřit původnost (identitu subjektu, kterému patří elektronický podpis)
- integritu - lze prokázat, že po podepsání nedošlo k žádné změně, soubor není úmyslně či neúmyslně poškozen
- nepopiratelnost - autor nemůže tvrdit, že podepsaný elektronický dokument nevytvořil (např. nemůže se zříct vytvoření a odeslání výhružného dopisu)
- může obsahovat časové razítko, které prokazuje datum a čas podepsání dokumentu

Samotný zaručený elektronický podpis je potom podle bezpečnosti dělen na⁸³:

- Zaručený elektronický podpis
- Zaručený elektronický podpis založený na certifikátu
- Zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu

⁸⁰ Pro účely tohoto zákona se rozumí

b) zaručeným elektronickým podpisem elektronický podpis, který splňuje následující požadavky

1. je jednoznačně spojen s podepisující osobou,
2. umožňuje identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě,
3. byl vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou,
4. je k datové zprávě, ke které se vztahuje, připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou změnu dat

⁸¹ *Wikipedie : Elektronický podpis* [online] [cit. 2009-10-19] Dostupný z WWW:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Elektronický_podpis>

⁸³ LORENC, M. : *ISVS.CZ - Informační Systém Veřejné Správy : e-Podpis*. ADVICE.CZ s.r.o., 2007, ISSN 1802-6575 [online] [cit. 2009-10-19] Dostupný z WWW: <<http://www.isvs.cz/e-podpis-podatelný/druhy-elektronických-podpisu-5-díl.html>>

- Zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu od akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb

Zatímco pro běžnou emailovou komunikaci lze použít jakýkoliv z výše uvedených podpisů, pro styk s orgány veřejné správy je třeba použít podpis nejdůvěryhodnější – tedy zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu od akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb. Pro využití elektronického podpisu například uvnitř obchodních společností bude zase plně postačující zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu⁸⁴.

7.1.3 Elektronická značka

Zatímco elektronický podpis, ať již běžný nebo zaručený, je používán FO, elektronická značka je určena pro subjekty, které využívají elektronickou komunikaci s elektronickým podpisem ve větší míře. Cílem zavedení elektronické značky byla zejména automatizace a odbourání ručního podepisování velkého množství elektronických dokumentů manuálně. Své využití našla elektronická značka zejména u orgánů veřejné správy s obrovským množstvím elektronických dokumentů.

Elektronická značka je taktéž upravena v ZoEP a to v § 2 písm. c)⁸⁵ a je prakticky totožná se zaručeným elektronickým podpisem.

⁸⁴ LORENC, M. : *ISVS.CZ - Informační Systém Veřejné Správy : e-Podpis*. ADVICE.CZ s.r.o., 2007, ISSN 1802-6575 [online] [cit. 2009-10-19] Dostupný z WWW: <<http://www.isvs.cz/e-podpis-podatelny/druhy-elektronicky-podpisu-5-dil.html>>

⁸⁵ Pro účely tohoto zákona se rozumí

c) elektronickou značkou údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které splňují následující požadavky

1. jsou jednoznačně spojené s označující osobou a umožňují její identifikaci prostřednictvím kvalifikovaného systémového certifikátu,

2. byly vytvořeny a připojeny k datové zprávě pomocí prostředků pro vytváření elektronických značek, které označující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou,

3. jsou k datové zprávě, ke které se vztahují, připojeny takovým způsobem, že je možné zjistit jakoukoli následnou změnu dat

7.2 Použití elektronického podpisu

7.2.1 Běžný elektronický podpis

Běžný elektronický podpis nachází v rámci obchodních společností celou řadu využití a to jak v externí sféře, tak v interní. V externí sféře se jedná zejména o kontakt se zákazníky a dodavateli, kde možnost jeho použití výrazně urychluje veškeré procesy, které jsou založeny na komunikaci subjektů. V interní sféře potom usnadňuje komunikaci v rámci obchodní společnosti.

7.2.2 Zaručený elektronický podpis, resp. elektronická značka

Zaručený elektronický podpis, resp. elektronická značka, nachází v rámci obchodních společností celou řadu využití, především ale v externí sféře. Jeho použití samozřejmě není vyloučeno i v interní sféře, ale dle mého názoru je jeho reálné nasazení otázkou pouze větších organizací, např. s dislokovánými pobočkami na větším území.

V rámci obchodních společností je využití zaručeného elektronického podpisu, resp. elektronické značky, vyhrazeno zejména komunikaci v B2A modelu. jeho prostřednictvím lze realizovat například následující úkony⁸⁶:

- Česká správa sociálního zabezpečení - evidenční listy důchodového pojištění, přihlášky a odhlášky zaměstnanců k důchodovému pojištění, přehled o příjmech a výdajích OSVČ
- Česká daňová správa - daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob, vyúčtování daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob, daňové přiznání k dani z nemovitostí

⁸⁶ BOHUTÍNSKÁ, J. : *Podnikatel.cz : Podepište se elektronicky, ušetříte cestu na úřad*, Internet Info, s.r.o., 2008 [online] [cit. 2009-10-19] Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/podepiste-se-elektronicky-usetrite-cestu-na-urad/>>. ISSN 1802-8012>

- Všeobecná zdravotní pojišťovna - přehled o příjmech a výdajích OSVČ, oznámení pojištěnce, oznámení o změnách v evidenci zaměstnavatele

Orgány veřejné správy ale nejsou zdaleka jediné typy institucí, které akceptují zaručený elektronický podpis. Kromě nich zaručený elektronický podpis akceptují například i orgány veřejné správy dle § 37 odst. 4 a 5 SŘ⁸⁷, nebo také soudy dle § 42 odst. 1, 3, 4 a 5 OSŘ⁸⁸.

Jak bylo řečeno výše, využití zaručeného elektronického podpisu není omezeno pouze na B2A model, ale lze jej využít i v B2B modelu⁸⁹.

Obecně lze tedy říci, že zatímco běžný elektronický podpis lze využít prakticky při všech příležitostech, zaručený elektronický podpis lze využít a je vyžadován zejména při komunikaci s orgány veřejné správy a soudy. To je dáno zejména

⁸⁷ (4) Podání je možno učinit písemně nebo ústně do protokolu anebo v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem. Za podmínky, že podání je do 5 dnů potvrzeno, popřípadě doplněno způsobem uvedeným ve větě první, je možno je učinit pomocí jiných technických prostředků, zejména prostřednictvím dálkopisu, telefaxu nebo veřejné datové sítě bez použití zaručeného elektronického podpisu.

(5) Ten, kdo činí podání v elektronické podobě podle odstavce 4 věty první, uvede současně poskytovatele certifikačních služeb, který jeho certifikát vydal a vede jeho evidenci, nebo certifikát připojí k podání.

⁸⁸ (1) Podání je možno učinit písemně nebo ústně. Písemné podání se činí v listinné nebo elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě, telegraficky nebo telefaxem. Ústní podání se činí do protokolu. Ústně do protokolu je možno podání učinit, jde-li o návrh na zahájení řízení o povolení uzavřít manželství, o určení a popření rodičovství, o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení, o osvojení a řízení, které lze zahájit i bez návrhu, a návrhy na výkon rozhodnutí v těchto řízeních vydaných. (3) Podání obsahující návrh ve věci samé učiněné telegraficky je třeba písemně doplnit nejpozději do tří dnů, je-li písemné podání učiněno telefaxem nebo v elektronické podobě, je třeba v téže lhůtě jej doplnit předložením jeho originálu, případně písemným podáním shodného znění. K těmto podáním, pokud nebyla ve stanovené lhůtě doplněna, soud nepřihlíží. Stanoví-li to předseda senátu, je účastník povinen soudu předložit originál (písemné podání shodného znění) i jiných podání učiněných telefaxem. (4) Pokud zákon pro podání určitého druhu nevyžaduje další náležitosti, musí být z podání patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno. Je-li účastník zastoupen advokátem, může být podpis advokáta nahrazen otiskem podpisového razítka, jehož vzor byl uložen u soudu, kterému je podání určeno. Podání v listinné podobě je třeba předložit s potřebným počtem stejnopisů a s přílohami tak, aby jeden stejnopis zůstal u soudu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis, jestliže je to třeba. Podání v jiných formách se činí pouze jedním stejnopisem. K podání učiněnému elektronicky lze připojit také všechny jeho přílohy v elektronické podobě.

(5) V případě podání v elektronické podobě opatřeného zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb se nevyžaduje doplnění podání předložením jeho originálu podle odstavce 3.

⁸⁹ viz <<http://www.ppas.cz/podnikatele/p-elektronicky-podpis.html>>

tím, že tato komunikace má závažnější dopady do sféry obchodních společností a je tak třeba jednoznačně identifikovat subjekt, který zprávu odesílá a také zaručit, že zpráva nebyla nijak změněna.

8 Datové schránky

Zcela novým fenoménem elektronické komunikace, který má usnadnit komunikaci občanů jako FO a zejména obchodních společností jako PO, jsou datové schránky upravené v ZoEU. S reálným nasazením datových schránek se počítá od 1. 11. 2009 a proto se jedná v době psaní této práce o velice žhavé a diskutované téma. Na ZoEU přímo navazuje zákon č. 301/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

8.1 Pojem datová schránka a její funkce

Datová schránka je podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) definována jako elektronické úložiště, které je určeno k doručování OVM a provádění úkonů vůči OVM⁹⁰. Jedná se tedy o zvláštní datové úložiště podobné e-mailové schránce, které je ale na rozdíl od běžného e-mailu určeno výhradně pro komunikaci s OVM.

Datová schránka tedy bude plnit následující funkce⁹¹:

- odesílání zpráv
- přijímání zpráv
- zjišťování stavu odeslaných zpráv
- přijímání dokladů o dodání a doručení
- ověřování, zda adresát má datovou schránku

Hlavní rozdíly mezi e-mailem a datovou schránkou jsou následující⁹²:

⁹⁰ (1) Datová schránka je elektronické úložiště, které je určeno k

a) doručování orgány veřejné moci,

b) provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci,

⁹¹ KUBA, T., et al. : *Typový postup implementace zákona č. 300/2008 Sb. : Právnícká osoba zapsaná v obchodním rejstříku*. 1. vyd., 2009 [online] [cit. 2009-10-13] Dostupný z WWW:

<<http://www.datoveschranky.info/priloha/51/>>

⁹² tamtéž

- datová zpráva, odeslaná prostřednictvím datové schránky, je garantovaně doručena adresátovi
- na datovou zprávu se vztahuje fikce doručení, po 10 dnech je zpráva považována za doručenou, aniž by ji adresát musel otevřít
- úkon učiněný prostřednictvím datové schránky má stejné právní účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný
- je možné datovou zprávu zaslat do vlastních rukou

I když jsou datové schránky určeny v současnosti pouze ke komunikaci s OVM, tedy v modelech B2A, C2A a A2A, do budoucna, tj. od 1. 1. 2010, počítá ZoEU i s využitím datových schránek i pro soukromou komunikaci subjektů, tedy v modelech B2B, B2B a C2C. Zatímco komunikace s OVM je pro komunikující subjekty zdarma a je hrazena ze státního rozpočtu, komunikace soukromých subjektů prostřednictvím datových schránek by měla být podle § 18a odst. 3 ZoEU⁹³ zpoplatněna. V současné době je s účinností od 1.1.2010 nově přidána možnost pro zasílání faktur a obdobných dokumentů prostřednictvím datových schránek s účinky prokazatelného doručení. Na rozdíl od komunikace s OVM je tato funkce zpoplatněna částkou 15,04 Kč bez DPH za doručený dokument, přičemž je paušálně zpoplatněna i služba samotná a to podle objemu komunikace.

Samotné náklady spojené s provozováním datových schránek potom podle § 14 odst. 2 ZoEU⁹⁴ zcela hradí stát prostřednictvím státního rozpočtu. Datová

⁹³ (3) Za dodání dokumentu podle odstavce 1 náleží provozovateli informačního systému datových schránek odměna, kterou hradí fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba, z jejíž datové schránky byl dokument odeslán. Odměna podle věty první se stanoví podle cenových předpisů.

⁹⁴ (2) Správcem informačního systému datových schránek je ministerstvo. Provozovatelem informačního systému datových schránek je držitel poštovní licence. Odměna držiteli poštovní licence za provozování informačního systému datových schránek se stanoví podle cenových předpisů. Náklady spojené s provozováním informačního systému datových schránek hradí stát z prostředků státního rozpočtu vyčleněných podle návrhu ministerstva pro stanovený účel v kapitole všeobecná pokladní správa.

schránka je součástí Informačního systému datových schránek, jehož provozovatelem je Ministerstvo vnitra ČR.

8.2 Druhy datových schránek

Datové schránky můžeme v závislosti na využívajících subjektech rozdělit na čtyři druhy, tedy datové schránky⁹⁵:

- občanů jako FO
- živnostníků jako podnikajících FO
- právnických osob, tedy obchodních společností
- orgánů veřejné moci⁹⁶

Zatímco pro první dvě skupiny osob, tedy pro občany a živnostníky, je zřízení datových schránek volitelné, pro PO a OVM je jejich zřízení povinně stanovené ZoEU a datová schránka buďto na žádost do tří pracovních dnů od podání žádosti, příp. u nově vznikajících PO bezodkladně po obdržení informace o zápisu do obchodního rejstříku, a v případě již existujících PO, které žádost nepodaly, do devadesáti dnů od nabytí účinnosti ZoEU, tedy od 1. 7. 2009.

Jiná pravidla ale platí pro používání datových schránek. Zatímco pro OVM je používání povinné, PO mají pouze možnost datové schránky používat, nikoliv povinnost. Prostřednictvím datové schránky tak bude PO pouze doručováno. Reálně tak může nastat situace, kdy PO bude využívat datovou schránku pouze pro přijímání datových zpráv od OVM, ale komunikace PO s orgánem veřejné moci již může probíhat bez použití datové schránky.

⁹⁵ *DatoveSchranky.info* [online]. c2008-2009 , 20. 10. 2009 [cit. 2009-10-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.datoveschranky.info/uvod/>>

⁹⁶ tj. státní orgány, orgány územních samosprávných celků (obce a kraje), Pozemkový fond ČR a jiné státní fondy, zdravotní pojišťovny, Český rozhlas, Česká televize, samosprávné komory zřízené zákonem, notáři a soudní exekutoři

8.3 Datová schránky v rámci obchodní společnosti

Dle ZoEU náleží každému subjektu, v tomto případě tedy PO, pouze jedna datová schránka. To může způsobovat problémy zejména u středních a větších organizací s více dislokovánými pobočkami. Částečně tuto situaci může zmírnit nasazení tzv. spisové služby nebo systému pro správu dokumentů, což je vlastně informační systém obchodní společnosti sloužící k doručování a archivaci datových zpráv v elektronické podobě⁹⁷.

Datová schránka má pro obchodní společnosti své výhody, ale samozřejmě i nevýhody⁹⁸:

Výhody

- Přístupnost z kteréhokoliv místa, kde je dostupný internet
- Úspora času, odpadnou problémy s doručováním a chozením na poštu
- Finanční úspora - tato služba je poskytována bezplatně
- Zástupnost - možnost pověřit další osoby, aby měly přístup do datové schránky a vyřizovaly korespondenci, a to dokonce i zprávy do vlastních rukou
- Rozšířenost - datovou schránku budou mít ze zákona zřízeny všechny orgány veřejné moci

Nevýhody

- Každá právnická osoba získá jen jednu datovou schránku, bez ohledu na její velikost či počet provozoven
- Datová schránka není nijak vnitřně členěna, došlé datové zprávy se musí vyřizovat centrálně pro celou společnost

⁹⁷ Ministerstvo vnitra ČR : *Informační systém datových schránek*, 2. vyd. [online] [cit. 2009-08-07]
Dostupný z WWW: <<http://www.datoveschranky.info/priloha/63/>>

⁹⁸ KUBA, T., et al. : *Typový postup implementace zákona č. 300/2008 Sb. : Právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku*. 1. vyd., 2009 [online] [cit. 2009-10-13] Dostupný z WWW:
<<http://www.datoveschranky.info/priloha/51/>>

- Od zpřístupnění datové schránky je nutno ji pravidelně vybírat, jinak nastane po 10 dnech fikce doručení
- Vyžaduje práci s elektronickými originály dokumentů, včetně zajištění jejich dlouhodobého uložení
- V této chvíli zatím není možné využít datovou schránku pro komunikaci mezi dvěma fyzickými nebo právními osobami
- Informační systém datových schránek zatím nebude možné využívat pro komunikaci se zahraničními subjekty, které nemají sídlo v České republice (alespoň ne v dohledné době)

8.4 Doručování do datové schránky

Datová zpráva je dle § 17 odst. 3 ZoEU⁹⁹ prostřednictvím datové schránky doručena již samotným přihlášením osoby, která má dle svého oprávnění přístup k takovéto datové zprávě. Nezáleží tedy na tom, zda osoba reálně dokument přečte, či nikoliv.

Pokud do 10 dnů nedoručí k přihlášení oprávněné osoby, nastává tzv. fikce doručení a s ní např. i začátek běhu lhůt z dokumenty vyplývajících, či jiné právní následky spojené s doručením.

Při doručování je využíváno stejně jako v klasickém doručování dodejek a doručenek. Zatímco dodejka je vystavena prakticky odesláním zprávy, resp. jejím doručením do datové schránky adresáta, doručenka je závislá na přihlášení subjektu, kterému je zpráva určena, příp. na fikci doručení. Způsob doručení je potom v doručence uveden. Doručenka i dodejka jsou součástí datové zprávy a uživateli se zobrazí jako datum a čas dodání a doručení¹⁰⁰.

⁹⁹ (3) Dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu.

¹⁰⁰ KUBA, T., et al. : *Typový postup implementace zákona č. 300/2008 Sb. : Právní osoba zapsaná v obchodním rejstříku*. 1. vyd., 2009 [online] [cit. 2009-10-13] Dostupný z WWW: <<http://www.datoveschranky.info/priloha/51/>>

Pro účely archivace je doporučeno elektronické zálohování datových zpráv mimo datovou schránku, protože po devadesáti dnech dojde k jejich automatickému smazání a zůstanou pouze informace o dodaných a odeslaných zprávách, nikoliv ale jejich obsah.

8.5 Přístup k datové schránce v rámci obchodní společnosti

Originárně získávají oprávnění k přístupu k datové schránce a k nakládání s ní a jejím obsahem v rámci obchodní společnosti statutární orgán PO, příp. jeho člen a také vedoucí organizační složky podniku zahraniční PO, tedy osoby oprávněné¹⁰¹.

Jak již bylo zmíněno výše, právo přístupu a operace s datovou schránkou je možno delegovat na další osoby, které ZoEU označuje v § 8 odst. 7 ZoEU¹⁰² jako administrátora a v § 8 odst. 8 ZoEU¹⁰³ jako osobu pověřenou.

8.5.1 Administrátor

Rozdíl mezi administrátorem a pověřenou osobou je zejména v obsahu oprávnění k nakládání s datovou schránkou. Obecně lze říci, že administrátor plní spíše pouze správcovskou funkci při nakládání s datovou schránkou a to vůči pověřeným osobám a Ministerstvu vnitra ČR, tedy především se jedná o

¹⁰¹ (3) K přístupu do datové schránky právnické osoby je oprávněn statutární orgán právnické osoby, člen statutárního orgánu právnické osoby nebo vedoucí organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, pro něž byla datová schránka zřízena

¹⁰² (7) Osoby uvedené v odstavcích 1 až 4 mohou určit, že úkony, které jsou jim podle tohoto zákona vyhrazeny ve vztahu k pověřeným osobám a k ministerstvu, může činit fyzická osoba k tomu určená (dále jen „administrátor“)

¹⁰³ (6) K přístupu do datové schránky je dále oprávněna pověřená osoba, kterou je

- a) u datové schránky fyzické osoby a datové schránky podnikající fyzické osoby fyzická osoba pověřená osobou, pro niž byla datová schránka zřízena, a to v rozsahu jí stanoveném,
- b) u datové schránky právnické osoby fyzická osoba pověřená statutárním orgánem právnické osoby nebo vedoucím organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, pro něž byla datová schránka zřízena, a to v rozsahu jím stanoveném,
- c) u datové schránky orgánu veřejné moci fyzická osoba určená vedoucím orgánem veřejné moci, pro který byla datová schránka zřízena, a to v rozsahu jím stanoveném.

samotné udělování a odebírání pověření osobám a následné ohlašování změn v oprávněných osobách Ministerstvu vnitra ČR.

8.5.2 Osoba pověřená

Osoba pověřená potom nakládá na základě pověření administrátorem nebo osoby oprávněné se samotným obsahem datové schránky, tedy s datovými zprávami. Dle svého oprávnění potom může mít na základě oprávnění přístup i k dokumentům určeným do vlastních rukou adresáta. Dle § 8 odst. 8 ZoEU¹⁰⁴ je třeba výslovného zmocnění.

Datová zpráva obsahuje informaci o tom, zda byla odeslána z datové schránky členem statutárního orgánu, nebo „pouze“ některou z pověřených osob. V obou případech se však bude tato zpráva brát jako vyjádření vůle právnické osoby, kterou právnická osoba podepsala, pověření je tedy nutno chápat jako plnou moc¹⁰⁵.

8.6 Datová schránka a elektronický podpis

Datové schránky částečně eliminují nutnost používání elektronického podpisu, nicméně pouze v modelu B2A, příp. C2A v případě, že obchodní společnost nejedná v rámci svého podnikatelského oprávnění. To je dáno tím, že odeslání datové zprávy z datové schránky umožňuje jednoznačnou identifikaci osoby, která takovou zprávu odeslala, ať už by se jednalo o osobu oprávněnou, nebo osobu pověřenou a samotná zpráva je považována za písemnou.

Nutnost používání elektronického podpisu, resp. elektronické značky, ale datová schránka neeliminuje zcela. Elektronický podpis je stále využíván v případech, kdy je na dokumentu doručeném prostřednictvím datové schránky

¹⁰⁴ (8) Pověřená osoba je oprávněna k přístupu k dokumentům určeným do vlastních rukou adresáta pouze, stanoví-li tak osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 nebo administrátor

¹⁰⁵ KUBA, T., et al. : *Typový postup implementace zákona č. 300/2008 Sb. : Právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku*. 1. vyd., 2009 [online] [cit. 2009-10-13] Dostupný z WWW: <<http://www.datoveschranky.info/priloha/51/>>

vyžadován ověřený podpis. V tomto případě tuto povinnost nahrazuje zaručený elektronický podpis¹⁰⁶.

Druhým případem, kdy je elektronický podpis vyžadován, je případ, kdy ze zákona, stanov nebo smlouvy vyplývá povinnost podpisu více jednajících osob. Typicky tato situace nastane například v případě, kdy příslušný dokument podepisuje více členů statutárního orgánu¹⁰⁷.

Otázkou také může být, zda nejsou datové schránky, při současné existenci elektronického podpisu, již zbytečné a zda by nebylo účelnější provozovat pouze "státní" certifikační autoritu, jejíž certifikáty by bylo možno používat v souvislosti s elektronickou komunikací se státními orgány.

Při odpovědi na tuto otázku je třeba vzít v potaz, že datové schránky jsou určitým prostředkem komunikace, který je připravován na míru zejména potřebám státních orgánů a to zejména z důvodů existence tzv. doručenek, které v případě elektronického podpisu, jakéhokoliv typu, neexistují. Elektronický podpis pouze zaručí nezměnitelnost zprávy a nezaměnitelnost původce, ale už neurčí, kdy adresát zprávu dostal a nemůže tak tedy spojit s doručením právní účinky. Proto se jeví jako lepší alternativa současná situace, tedy koexistence obojího a užití toho prostředku, který lépe splní předpokládaný záměr.

¹⁰⁶ tamtéž

¹⁰⁷ KUBA, T., et al. : *Typový postup implementace zákona č. 300/2008 Sb. : Právnícká osoba zapsaná v obchodním rejstříku*. 1. vyd., 2009 [online] [cit. 2009-10-13] Dostupný z WWW: <<http://www.datoveschranky.info/priloha/51/>>

9 Elektronická komunikace a SPAM

V souvislosti s elektronickou komunikací je třeba zmínit a relativně objemný problém, kterým je SPAM, neboli nevyžádaná reklama.

Nevyžádaná reklama je v České republice upravena zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti). Impulzem k právní úpravě byla směrnice Evropského společenství 2000/31/ES, podle kterého byl zákon vytvořen.

SPAM je dle tohoto zákona definován jako *obchodní sdělení, tedy všechny formy sdělení určeného k přímé či nepřímé podpoře zboží či služeb nebo image podniku fyzické či právnické osoby, která vykonává regulovanou činnost 2) nebo je podnikatelem 3) vykonávajícím činnost, která není regulovanou činností; za obchodní sdělení se považuje také reklama podle zvláštního právního předpisu. 4) Za obchodní sdělení se nepovažují údaje umožňující přímý přístup k informacím o činnosti fyzické či právnické osoby nebo podniku, zejména doménové jméno nebo adresa elektronické pošty; za obchodní sdělení se dále nepovažují údaje týkající se zboží, služeb nebo image fyzické či právnické osoby nebo podniku, získané uživatelem nezávisle.*

Obchodní sdělení může prodejce dle zákona zaslat, pouze pokud je adresátem jeho zákazník. Tento zákazník nesmí zasílání v minulosti odmítnout a sdělení se musí týkat obdobného zboží a služeb. Navíc je třeba informovaného souhlasu zákazníka, který je v drtivé většině případů získáván prodejcem při prodeji zboží prostřednictvím internetu.

Dohled nad dodržováním zákona byl díky svým pravomocem pověřen Úřad pro ochranu osobních údajů.

Zákon dopadá i do sféry poskytovatelů internetového připojení a to zejména tím, že zavádí neodpovědnost poskytovatelů za obsah informací poskytovaných na internetu. To ale nezbavuje poskytovatele povinnosti závadný obsah odstranit, pokud se o něm dozví.

10 Závěr

Jak již bylo řečeno, elektronická komunikace je velice živé téma, které se stále rozvíjí a mění. Prakticky bez ustání vznikají nové a nové formy elektronické komunikace, které je třeba z právního hlediska analyzovat a případně zařadit mezi stávající formy a jejich pravidla.

Tato práce si nekladla za cíl všeobecnou analýzu elektronické komunikace, ale zaměřila se pouze na možnosti jejího využití v obchodních společnostech. Částečné všeobecné analýze se ale i tak vyhnout nelze, protože obě úpravy jsou navzájem úzce propojené, což je dáno i vztahem subsidiarity a speciality OZ a ObZ.

Současnou situaci lze nazvat situací pokroku a změn. Elektronická komunikace, na kterou se spíše zapomínalo, získává s příchodem datových schránek zcela jinou podobu a zcela jiné formy využití.

Je jisté, že datové schránky jako projekt jsou pouze začátkem a v budoucnu se rozšíří v mnoha aspektech. Již dnes je možné sledovat plánované budoucí změny, které budou přínosem zejména v komunikaci obchodních společností navzájem.

Cílem této práce je kromě analýzy současného legislativního stavu jak České republiky, tak Evropské unie i nastínění některých možných řešení. Protože elektronická komunikace je rychle se vyvíjející odvětví, musí zejména reagovat na aktuální dění.

Předně by měl být přijat určitý rámcový zákon, který by jednou pro vždy vyřešil, co je za elektronickou komunikaci považováno, co je vyžadováno pro její závaznost, v jakých případech je její použití vyloučeno, identifikace jednajících apod.

Díky tomu by se jednoduchým odkazem na rámcový zákon z jiných norem dalo dosáhnout jednotného přístupu k elektronickým komunikacím ve všech jejich aspektech.

V případě rámcového zákona by tak již nebylo nutno novelizovat všechny zákony, ale pouze zákon rámcový. Značně by se tak urychlila a zjednodušila příprava legislativy s prvkem elektronické komunikace.

Největší slabinou současné právní úpravy je zejména provázanost soukromoprávních předpisů, které spolu systematicky souvisí.

Výše navrhovaný rámcový zákon by přinesl zjednodušení nejen v oblasti obchodních společností, ale mohl by výrazně zasáhnout i do sféry fyzických osob nepodnikatelů. Tento rámcový, nebo lépe definiční zákon, by tak mohl být částečným východiskem ze současného spleitého systému, kdy jednotlivé právní normy se navzájem ovlivňují a mnohdy nejsou zcela jasné hranice mezi nimi a hranice jejich použitelnosti. Mnohdy tak nedostatky legislativy musí následně řešit judikatura, které ale postrádá punc obecné závaznosti, která je tolik potřebná, neboť právě ta je nejvyšší zárukou právní jistoty, se kterou jde ruku v ruce.

Stejně jako informační technologie podléhají preciznímu systematickému vymezení a rozdělení, nebylo by na škodu toto precizní vymezení aplikovat částečně i do právního prostředí, resp. do spleitého prostředí právních norem. Toto by mohlo být přínosem i do budoucna pro legislativní činnost, která by díky vyšší systematizaci přinesla i zpřehlednění a zefektivnění celého právního odvětví.

Současná podoba elektronické komunikace je tak zatím stále pouze na počátku a v budoucnu bude s jejím rozvojem zcela jistě docházet i k rozvoji právních norem, ale hlavně k potřebě její precizní úpravy, která jako jediná je

schopna zajistit její bezproblémový jednoduchý rozvoj a následnou vyšší penetraci.

Elektronická komunikace je investicí především do budoucna a její vliv a přínos nesmí být v jejích počátcích podceněn.

Přehled zdrojů:

- Adaptic, s. r. o. : *Slovníček webdesignu* [online] [cit. 2009-10-18]
- BARTOŠEK, M. : *Krátce z historie Internetu*, in Zpravodaj ÚVT MU, ÚVT MU, 1995, č. 3, s. 10 - 13, ISSN 1212-0901 [online] [cit. 2009-09-09]
- BELLIS, M. : *Inventors of the Modern Computer* [online] [cit. 2009-10-19]
- BÖHM, A. : *Elektronická komunikace v ČR* [online] [cit. 2009-10-18]
- BOHUTÍNSKÁ, J. : *Podnikatel.cz : Podepište se elektronicky, ušetříte cestu na úřad* [online] [cit. 2009-10-19]
- *Directive 2002/21/EC of the European parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services (Framework Directive)* [online] [cit. 2009-11-19]
- *Directive 97/7/EC of the European parliament and of the Council of 20 May 1997 on the protection of consumers in respect of distance contracts* [online] [cit. 2009-11-19]
- *Důvodová zpráva k návrhu zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)* [online] [cit. 2009-12-19]
- HARVÁNEK, J., et al. : *Teorie práva*, Brno : Masarykova univerzita, 2004, ISBN, 80-210-3509-9
- HAUBEN, R. : *From the ARPANET to the Internet* [online] [cit. 2009-12-8]
- HÖLZL, O., et al. : *Základní principy ekonomiky a managementu elektronických komunikací*, 1. vyd., Pardubice : Univerzita Pardubice, 2008, ISBN 978-80-7359-143-6
- KNAPPOVÁ, M., et al. : *Občanské právo hmotné : Svazek I.*, 3. aktualiz. vyd., Praha : ASPI Publishing, s. r. o., 2002, ISBN 80-86395-28-6
- KUBA, T., et al. : *Typový postup implementace zákona č. 300/2008 Sb. : Právnícká osoba zapsaná v obchodním rejstříku*. 1. vyd., 2009 [online] [cit. 2009-10-13]
- KUČERA, R. : *ABZ.cz: slovník cizích slov* [online] [cit. 2009-10-07]
- LORENC, M. : *ISVS.CZ - Informační Systém Veřejné Správy : e-Podpis*. ADVICE.CZ s.r.o., 2007, ISSN 1802-6575 [online] [cit. 2009-10-19]

- Ministerstvo informatiky České republiky : *Archiv stránek bývalého Ministerstva informatiky : Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti* [online] [cit. 2009-10-08]
- Ministerstvo informatiky České republiky : *Archiv stránek bývalého Ministerstva informatiky : e-Government* [online] [cit. 2009-10-18]
- Ministerstvo vnitra ČR. : *Informační systém datových schránek*, 2. vyd. [online] [cit. 2009-08-07]
- *National Science Foundation Network* [online] [cit. 2009-11-11]
- Parlament České republiky - Poslanecká sněmovna : *Sněmovní tisk 579/0, část č. 1/3 V.n.z. o některých službách informační společnosti - EU : K § 2* [online] [cit. 2009-10-08]
- Parlament České republiky - Poslanecká sněmovna : *Sněmovní tisk 836/0, část č. 1/2 VI.n.z. o obchodních korporacích - EU : K § 175 až 202* [online] [cit. 2009-08-07]
- Peterka, J. : Co přinese revize regulačního rámce? [online] [cit. 2009-08-12]
- Peterka, J. : *Na počátku byl ARPANET* [online] [cit. 2009-08-13]
- Peterka, J. : *Rodina protokolů TCP/IP, verze 2.3* [online] [cit. 2009-09-12]
- Peterka, J. : *Z historie sdělovací techniky* [online] [cit. 2009-09-01]
- Smejkal, L. : Distanční smlouvy a ochrana spotřebitele v informační společnosti [online] [cit. 2009-08-20]
- SMOLKOVÁ, K. : *Epravo.cz : Novela zákona o elektronických úkonech*, Epravo.cz, a.s., 2008, ISSN ISSN 1213-189X [online] [cit. 2009-10-18]
- ŠTĚDRŮ, B. : *Epravo.cz : Nový evropský regulační rámec pro elektronické komunikace - část I.*, Epravo.cz, a.s., 2008, ISSN ISSN 1213-189X [online] [cit. 2009-10-18]
- Štědroň, B. : *Reforma evropského telekomunikačního práva* [cit. 2009-10-02]
- VANÍČEK, Z. *Zákon o elektronických komunikacích : Komentář*, Praha : Linde Praha a.s., 2008, ISBN 978-80-7201-739-3
- *Wikipedie : Elektronický podpis* [online] [cit. 2009-10-19]
- *Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů*

- *Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů*